

Forslag

til

Lov om styrelsen af højere uddannelsesinstitutioner.

Fremsat den 10. maj 1977 af *Bertel Haarder* (V), *Chr. Christensen* (KR/F),
Mimi Jakobsen (CD) og *Gerda Møller* (KF).

Kap. 1. Lovens område og institutionernes formål.

§ 1. Loven gælder for universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter under undervisningsministeriet.

§ 2. De højere uddannelsesinstitutioner har til opgave at drive forskning og give videregående uddannelser indtil det højeste videnskabelige niveau samt afholde eksaminer og prøver inden for de fagområder, som undervisningsministeren fastsætter for hver institution.

Stk. 2. Institutionerne skal bidrage til udbredelse af kendskab til videnskabens arbejdsmetoder og resultater.

Stk. 3. Institutionerne træffer selv afgørelse om den forskning, der skal drives.

Stk. 4. Institutionerne skal, hvis undervisningsministeren fremsætter krav herom, afgive redegørelse for resultaterne af allerede udført forskning.

Stk. 5. Institutionernes forelæsninger og mundtlige eksaminer er offentlige med de begrænsninger, der fastsættes af institutionen selv.

Kap. 2. Undervisningsministerens beføjelser.

§ 3. Undervisningsministeren fastsætter bestemmelser om adgangen til studierne, om uddannelserne, om eksamen og prøver og bedømmelsen heraf, om erhvervelse af licentiat- og doktorgrader, om ansættelse af lærere og videnskabelige medarbejdere og nærmere bestemmelser om valg til de styrende organer og kan i øvrigt fastsætte andre generelle bestemmelser om de højere uddannelsesinstitutioners forhold.

Stk. 2. Under hensyntagen til de enkelte institutioners særlige forhold fastsætter un-

dervisningsministeren inden for lovens rammer bestemmelser om styrelsen ved en statutt for hver institution efter indhentet udtalelse fra konsistorium.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte særlige styrelsesregler for 1) institutioner eller dele heraf under opbygning, 2) institutioner eller dele heraf, der varetager opgaver, der ligger ud over de i § 2, stk. 1, nævnte, og 3) institutioner, der indgår i centerdannelser eller andre former for samarbejde med andre institutioner.

Stk. 4. Undervisningsministeren er øverste forvaltningsmyndighed, men kan kun sætte beslutninger, der vedrører faglige spørgsmål, og som er truffet af de styrende organer, ud af kraft, såfremt de findes stridende mod lovgivningen eller almindelige retsgrundsatninger.

Stk. 5. Såfremt en institutions styrende organer ikke fungerer eller ikke fungerer på lovlig måde, kan undervisningsministeren efter indstilling fra konsistorium eller, såfremt det drejer sig om konsistorium, efter indstilling fra rektor fastsætte en midlertidig styrelsesordning for det eller de pågældende organer, hvorved lovens bestemmelser fraviges.

Kap. 3. Generelle bestemmelser om styrelsen.

§ 4. En højere uddannelsesinstitution ledes af et rektorat i forbindelse med en række styrende organer.

§ 5. De organer, der oprettes med henblik på styrelsen af de i § 2, stk. 1, nævnte opgaver, inddeles i 3 niveauer:

- I Institutionsniveau,
- II Fakultetsniveau,
- III Institut- og studienævnsniveau.

§ 6. På niveau I er de styrende organer konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 5.

§ 7. På niveau II er de styrende organer fakultetsråd og dettes budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 6 I. Det kan i statuten bestemmes, at der tillige oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg inden for et fakultetsråds område, jfr. kap. 6 II.

Stk. 2. Ved institutioner, der kun omfatter ét større fagområde, tilkommer beføjelserne konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg enten fuldt ud eller således, at der tillige oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 6 III. De nærmere regler fastsættes i statuten.

§ 8. På niveau III er de styrende organer institutbestyrelser, jfr. kap. 7, og evt. centralinstitutbestyrelser, jfr. kap. 8, samt studienævn, jfr. kap. 9.

§ 9. Det kan i statuten bestemmes, at der kan eller skal oprettes andre organer med henblik på styrelsen af særlige områder inden for institutionen.

§ 10. Såfremt hensynet til en institutions helt specielle forhold gør det påkrævet, kan der i statuten fastsættes regler, der afviger fra lovens bestemmelser. Sådanne afvigelser kan ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at tilgodese de særlige forhold.

Kap. 4. Rektoratet.

§ 11. Rektor og prorektor vælges blandt de ved institutionen ansatte professorer og heltidsansatte lektorer.

Stk. 2. Stemmeberettigede er medlemmerne af konsistorium og fakultetsråd. Er der ved institutionen ikke oprettet fakultetsråd, men fagråd, er medlemmerne af konsistorium og fagråd stemmeberettigede. Er der ved institutionen hverken oprettet fakultetsråd eller fagråd, er medlemmerne af konsistorium stemmeberettigede.

Stk. 3. Den, der er stemmeberettiget efter stk. 2 som medlem af to organer, har to stemmer.

Stk. 4. Valget afholdes mellem et halvt og et helt år efter, at valg til de organer, hvis medlemmer er stemmeberettigede, har fun-

det sted. Tidspunktet fastsættes af konsistorium.

§ 12. Rektor og prorektor vælges for tre år ad gangen. Valget sker under ét. Hver kandidatliste skal indeholde én kandidat til rektorposten og én til prorektorposten. Samme kandidat kan opstilles på forskellige lister.

Stk. 2. Er der kun opstillet én liste, anses denne for valgt. Er der opstillet to lister, er den liste, der opnår flest stemmer, valgt. Står stemmerne lige, foretages omvalg. Er der opstillet flere end to lister, og opnår en af disse mere end halvdelen af de gyldige, afgivne stemmer, er denne liste valgt. Blanke stemmer medregnes ikke ved opgørelsen. Opnår ingen af listerne mere end halvdelen af stemmerne, foretages omvalg mellem de to lister, der har opnået flest stemmer. Har flere lister opnået det højeste stemmetal, deltager alle disse i omvalget. Har én liste opnået det højeste stemmetal og flere lister det næsthøjeste, deltager ligeledes alle disse i omvalget. Den liste, der ved omvalget opnår flest stemmer, er valgt. Har flere opnået det højeste stemmetal, foretages lodtrækning mellem disse.

§ 13. Rektor repræsenterer institutionen udadtil.

Stk. 2. Rektor træffer afgørelse i anliggender, der ikke er henlagt til andre organer, og han kan i øvrigt af det kompetente organ bemyndiges til at afgøre almindelige løbende sager. I uopsættelige sager, som ikke kan afvente behandling hos det organ, der i øvrigt har kompetencen, kan rektor træffe de nødvendige beslutninger. I sådanne tilfælde skal vedkommende organ snarest underrettes om beslutningen.

Stk. 3. Rektor er ansvarlig for den daglige ledelse af institutionens administration. Han drager omsorg for, at sagerne behandles af de efter statuten kompetente organer, og udfærdiger om fornødent forskrifter for deres ekspedition. Han drager tillige omsorg for beslutningernes udførelse.

Stk. 4. Rektor kan pålægge organerne og de ved institutionen ansatte at behandle og afgive udtalelse om emner af betydning for institutionen.

Stk. 5. Rektor påser, at de beslutninger, der træffes af de styrende organer, er lovli-

ge. Han kan pålægge dekaner og fagrådsformænd at yde ham bistand til denne virksomhed.

Stk. 6. Rektor forhandler almene og væsentlige spørgsmål med konsistorium og den løbende forvaltning af institutionen med konsistoriums budget- og forretningsudvalg.

§ 14. Rektor er formand for konsistorium og for dettes budget- og forretningsudvalg.

§ 15. Prorektor er rektors stedfortræder og bistår i øvrigt ved varetagelsen af dennes opgaver. Prorektor er næstformand for konsistorium og deltager i budget- og forretningsudvalgets møder.

§ 16. Bestemmelser om ekstraordinært rektor- og prorektorvalg samt om midlertidig varetagelse af rektors funktioner, hvis både rektor og prorektor har forfald, fastsættes i statuten.

§ 17. Hvis rektor og prorektor er medlem af eller vælges til et styrende organ, indtræder deres supplanter, så længe de varetager rektor- og prorektorhvervet.

§ 18. Til rådighed for rektor står en administration, der ledes af en administrativt uddannet chef.

Kap. 5. Institutionsniveau.

A. Organer.

Konsistorium.

§ 19. Konsistorium består af rektor og prorektor samt herudover et antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 3:1:1.

§ 20. Konsistoriums medlemstal fastsættes i statuten.

Stk. 2. Er der ved institutionen oprettet fakultetsråd, bestemmes det i statuten, hvor mange professorer og heltidsansatte lektorer der skal repræsentere de enkelte fakultetsråds områder. Er der ved en institution oprettet fagråd, men ikke fakultetsråd, kan en tilsvarende bestemmelse optages i statuten for fagrådenes områder.

Stk. 3. Der kan i statuten bestemmes, hvorledes de mandater, der skal besættes

af de tekniske og administrative medarbejdere, fordeles mellem forskellige områder.

§ 21. Chefen for administrationen og, efter nærmere bestemmelse i statuten, eventuelt andre deltager i konsistoriums møder uden stemmeret.

§ 22. Gruppen professorer og heltidsansatte lektorer i konsistorium vælges ved direkte valg af de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere. Dog er dekaner og ved institutioner uden fakultetsråd, men med fagråd, disses formænd fødte medlemmer. Såfremt de pågældende i forvejen er valgt til medlem af konsistorium, indtræder deres suppleant ved konsistorievalg i konsistorium.

Budget- og forretningsudvalg.

§ 23. Konsistorium nedsætter et budget- og forretningsudvalg på højst 11 medlemmer.

Forskningsudvalg.

§ 24. Konsistorium nedsætter et forskningsudvalg.

Stk. 2. Rektor eller en af denne udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Herudover vælger grupperne i konsistorium hver for sig medlemmer til udvalget i forholdet 4:1:1. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af konsistorium.

B. Beføjelser.

§ 25. Konsistorium har følgende beføjelser:

1. Konsistorium behandler sager om institutionens organisatoriske opbygning, herunder institutstrukturen, udarbejder forslag til statut og fastsætter standardforretningsorden for de styrende organer.

2. Konsistorium afgiver udtalelse til undervisningsministeriet om forslag til generelle bestemmelser, der udstedes i henhold til § 3, stk. 1, og om andre almene spørgsmål, som forelægges af ministeriet, eller som institutionen selv ønsker at rejse.

3. Konsistorium fastlægger hovedretningslinierne for institutionens virke, herunder den langsigtede fysiske og økonomiske planlægning, og forhandler i øvrigt almene og væsentlige spørgsmål med rektor.

4. Konsistorium afgør sager, der vedrører forholdet mellem to eller flere fakultetsråd.

5. Konsistorium afgør sager om tildeling af æresdoktorgrader og relegation af studerende.

§ 26. Budget- og forretningsudvalget udarbejder institutionens budgetforslag, fordele de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.

Stk. 2. Konsistorium kan bemyndige udvalget til at træffe afgørelse på sine vegne.

Stk. 3. Udvalget forhandler den løbende forvaltning af institutionen med rektor, jfr. § 13, stk. 6.

§ 27. Forskningsudvalget skal følge forskningen inden for institutionen og rådgive konsistorium om institutionens forskning og budget- og forretningsudvalg om fordelingen af ressourcer til forskningen.

Kap. 6. Fakultetsniveau.

§ 28. Antallet af fakultetsråd og eventuelle fagråd, rådenes område og medlemstal fastsættes i statutten.

I. *Beføjelserne ikke delt mellem fakultetsråd og fagråd. Fakultetsråd.*

A. Organer.

§ 29. Fakultetsrådet består af dekan og prodekan, der skal være professorer eller heltidsansatte lektorer, samt herudover et antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 3:1:1.

Stk. 2. Varetages en væsentlig del af undervisningen inden for fakultetsrådets område af deltidsansatte lærere, kan det i statutten bestemmes, at denne gruppe herudover repræsenteres i rådet med 2 medlemmer.

§ 30. Gruppen professorer og heltidsansatte lektorer vælges af heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere.

Stk. 2. Der skal vælges et antal, der svarer til gruppens forholdstal plus 2.

Stk. 3. Hvis de faglige forhold inden for rådets område tilsiger det, kan det i statutten bestemmes, at valgene inden for denne gruppe sker inden for nærmere fastlagte fagområder.

§ 31. Det kan i statutten bestemmes, hvorledes de mandater, der skal besættes af

de tekniske og administrative medarbejdere, fordeles mellem forskellige områder.

Dekan og prodekan.

§ 32. Dekan og prodekan vælges for tre år af fakultetsrådet blandt de professorer og heltidsansatte lektorer, der har sæde i rådet.

Budget- og forretningsudvalg.

§ 33. Fakultetsrådet nedsætter et budget- og forretningsudvalg på højst 11 medlemmer.

Forskningsudvalg.

§ 34. Fakultetsrådet nedsætter et forskningsudvalg, der sammensættes som nævnt i § 24. Dekanen eller en af ham udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af fakultetsrådet.

Studieordningsudvalg.

§ 35. Forinden fakultetsrådet træffer beslutning i de sager, der er nævnt i § 37, nr. 1 og 2, skal sagen behandles i et særligt rådgivende udvalg, jfr. dog stk. 2. Dekanen udpeger udvalgets formand. Fakultetsrådet anmoder det eller de berørte studienævn om at udpege et antal medlemmer, jfr. § 74, stk. 4. Herefter udpeger fakultetsrådet et højst lige så stort antal professorer og heltidsansatte lektorer eller personer udefra med en tilsvarende fagkundskab.

Stk. 2. I sager af mindre væsentlig betydning kan fakultetsrådet dog undlade at nedsætte sådanne udvalg.

Fagkyndige bedømmelsesudvalg.

§ 36. Til behandling af sager om ansættelse og forfremmelse af heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, om ansættelse af eksterne lektorer samt om erhvervelse af licentiat- og doktorgrader skal der nedsættes fagkyndige bedømmelsesudvalg.

Stk. 2. Inden rådet træffer beslutning om sammensætningen af sådanne udvalg, skal der indhentes forslag herom fra det eller de nærmest berørte institutters lærerforsamling eller faglige udvalg. Forslagene, der hver for sig skal angive den fuldstændige sammensætning af udvalget, fremsendes gennem institutbestyrelsen med dennes bemærkninger.

Stk. 3. Ved rådets behandling kan ethvert medlem af rådet fremsætte yderligere fuldstændige forslag om udvalgets sammensætning. Alle foreliggende forslag sættes under afstemning. Den endelige afstemning foregår mellem de to forslag, der har fået størst tilslutning.

B. Beføjelser.

§ 37. Fakultetsrådet træffer beslutning i alle sager inden for dets område, der ikke er henlagt til andre organer. Det udøver især følgende beføjelser:

1. Rådet udarbejder forslag til de regler om uddannelserne, der fastsættes ved ministeriel bekendtgørelse, og behandler eventuelle forslag til sådanne regler, som undervisningsministeren forelægger institutionen til udtalelse. Rådet udarbejder ligeledes regler vedrørende uddannelserne, som skal godkendes af undervisningsministeriet.

2. Inden for rammerne af de ministerielle bekendtgørelser og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse fastsætter rådet uddybende og supplerende regler og faglige retningslinier til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse.

3. Rådet påser, at de under 1. og 2. omtalte regler overholdes ved undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse.

4. Hvis institutter under fakultetsrådet medvirker ved undervisning for andre grupper end de studerende, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb, kan fakultetsrådet fastsætte regler for denne undervisning.

5. Rådet afgiver indstilling eller træffer afgørelse i sager om ansættelse, forfremmelse, orlov og afsked, for så vidt angår heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere samt eksterne lektorer.

6. Det kan i statutten bestemmes, at rådet ansætter og afskediger undervisningsassistenter og hjælpelærere. I så fald udpeger rådet også ansvarlige lærere, jfr. § 61, stk. 2, nr. 4, efter indstilling fra vedkommende institutbestyrelse eller institutbestyrelser.

7. Rådet tildeler licentiat- og doktorgrader og afgiver indstilling til konsistorium om tildeling af æresdoktorgrader.

8. Rådet træffer afgørelse om tildeling af kandidat- og seniorstipendier.

9. Rådet afgør klager over beslutninger

truffet af institutbestyrelser, centralinstitutbestyrelser og studienævn indbragt for rådet af den eller de berørte parter eller af rektor. Såfremt der i henhold til § 68, stk. 3, er tillagt centralinstitutbestyrelsen kompetence til at afgøre klager over beslutninger truffet af institutbestyrelser, kan sådanne afgørelser dog ikke indbringes for fakultetsrådet. I statutten kan fastsættes regler om klagefrister og om klagesagers behandling.

§ 38. Forinden rådet træffer beslutning i de sager, der er nævnt i § 37, nr. 1 og 2, skal disse forberedes i overensstemmelse med § 35 og det eller de berørte studienævn og institutbestyrelser have lejlighed til at udtale sig.

§ 39. Forinden rådet træffer afgørelse i sager om ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, jfr. § 37, nr. 6, skal der foreligge en indstilling fra den eller de ansvarlige lærere.

§ 40. Dekanen er formand for fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg. Han leder møderne og drager omsorg for beslutningernes udførelse. Han handler på rådets og budget- og forretningsudvalgets vegne i uopsættelige sager, der ikke kan afvente behandling i organet, og kan i øvrigt af dette bemyndiges til at afgøre almindelige løbende sager.

Stk. 2. Dekanen bistår for sit område rektor i tilsynet med de truffe beslutningers lovlighed, jfr. § 13, stk. 5.

Stk. 3. Prodekanen er dekanens stedfortræder og bistår med varetagelsen af dennes opgaver. Prodekanen er næstformand for fakultetsrådet og deltager i budget- og forretningsudvalgets møder.

§ 41. Budget- og forretningsudvalget udarbejder områdets budgetforslag, fordele de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.

Stk. 2. Fakultetsrådet kan bemyndige udvalget til at træffe afgørelse på sine vegne.

§ 42. Fakultetsrådets forskningsudvalg følger forskningen inden for rådets område. Det er rådgivende for fakultetsrådet i forskningsanliggender og for budget- og forretningsudvalget vedrørende fordeling af ressourcer til forskning.

II. Beføjelserne delt mellem fakultetsråd og fagråd.

A. Organer.

Fakultetsråd.

§ 43. Om fakultetsrådets sammensætning gælder bestemmelserne i § 29.

Stk. 2. Medlemmerne vælges af og blandt de enkelte grupperes repræsentanter i fagrådene. Der vælges et antal lærermedlemmer, der svarer til gruppens forholdstal plus 2. Det fastsættes i statutten, hvor mange mandater der skal besættes af de enkelte grupper i hvert fagråd.

Stk. 3. Er de deltidsansatte lærere repræsenteret i ét fagråd, indtræder begge repræsentanter i fakultetsrådet. Er de repræsenteret i flere fagråd, vælger de tilsammen af deres midte 2 repræsentanter til at indtræde i fakultetsrådet.

Dekan, prodekan og fakultetsrådets budget- og forretningsudvalg.

§ 44. Fakultetsrådet vælger dekan og prodekan samt budget- og forretningsudvalg efter reglerne i §§ 32-33. Det kan i statutten bestemmes, at hvert fagråd skal repræsenteres ligeligt i budget- og forretningsudvalget, og at fagrådsformændene skal være fødte medlemmer.

Fagråd.

§ 45. Fagrådet sammensættes på samme måde som fakultetsråd, jfr. §§ 29-31, idet fagrådsformand og -næstformand træder i stedet for dekan og prodekan.

Fagrådsformand og -næstformand og fagrådets budget- og forretningsudvalg.

§ 46. Fagrådet vælger formand og næstformand samt budget- og forretningsudvalg efter reglerne i §§ 32-33.

Forskningsudvalg, studieordningsudvalg og faglige bedømmelsesudvalg.

§ 47. Disse udvalg nedsættes af fagrådet. Fagrådsformanden træder i stedet for dekanen, jfr. §§ 34-36.

B. Beføjelser.

§ 48. Fakultetsrådet træffer beslutning i alle sager, der har betydning for hele området eller for flere fagråd.

§ 49. Fakultetsrådets budget- og forretningsudvalg udarbejder områdets budgetforslag på grundlag af bidrag fra fagrådene, fordeler de tildelte bevillinger mellem fagrådene og påser, at budgettet overholdes.

§ 50. Fagrådene, fagrådsformændene og fagrådernes budget- og forretningsudvalg har inden for deres område de i §§ 37, 40 og 41 nævnte beføjelser og skal iagttage samme forberedende procedure.

§ 51. Forskningsudvalgene har inden for fagrådernes områder de i § 42 nævnte opgaver.

III. Institutioner uden fakultetsråd.

§ 52. Det kan i statutten bestemmes, at konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg overtager de i dette kapitel nævnte beføjelser.

Stk. 2. Det kan i statutten også bestemmes, at der ved en institution oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg. I så fald bestemmes det i statutten, hvorledes de i dette kapitel nævnte beføjelser fordeles mellem konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg og fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg. Reglerne i kap. 6 II bør herved tjene som forbillede.

Kap. 7. Institutter.

§ 53. En institutions undervisning og forskning varetages normalt af institutter, og institutionens lærere og videnskabelige medarbejdere skal være tilknyttet et institut.

§ 54. I statutten anføres institutterne og disses område med angivelse af, hvilket fakultetsråd eller fagråd de hører under. Det kan dog, når særlige forhold taler derfor, bestemmes, at et institut hører under konsistorium eller under flere fakultets- eller fagråd.

A. Organer.

Institutrådet.

§ 55. Institutrådet består af:

1. Samtlige heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere ved instituttet.
2. De tekniske og administrative medarbejdere ved instituttet.
3. Repræsentanter for de studerende, der

deltager i den undervisning, der varetages af instituttet, i et antal, der fastsættes i statuttet, jfr. dog § 57. Antallet af de studerendes repræsentanter kan højst udgøre halvdelen af lærergruppens medlemmer. Repræsentanterne udpeges for 1 år af studenterrepræsentanterne i det eller de nærmest vedkommende studienævn. Har bestemte grupper af studenter i længere tid arbejdsplads på instituttet, skal studenterrepræsentanterne udpeges blandt disse.

4. Efter konsistoriums bestemmelse 2 repræsentanter for de deltidsansatte lærere, hvor en væsentlig del af undervisningen inden for instituttets område varetages af deltidslærere. Repræsentanterne vælges af deltidslærernes repræsentanter i det eller de vedkommende studienævn for 1 år.

Institutbestyrelsen.

§ 56. Institutbestyrelsen består af 5 medlemmer.

Stk. 2. 3 medlemmer vælges af de i § 55, nr. 1 og 4, nævnte medlemmer af institutrådet blandt de til vedkommende institut knyttede professorer og heltidsansatte lektorer og herudover andre heltidsansatte videnskabelige medarbejdere, der har mindst 2 års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution.

Stk. 3. 1 medlem vælges af og blandt de i § 55, nr. 2, nævnte tekniske og administrative medarbejdere.

Stk. 4. 1 medlem af og blandt de i § 55, nr. 3, nævnte repræsentanter for de studerende.

§ 57. Varetager et institut slet ikke eller kun i meget begrænset omfang undervisning, kan det i statuttet bestemmes, at der ikke skal være repræsentanter for de studerende i institutrådet og institutbestyrelsen.

Institutbestyrer.

§ 58. Institutbestyrelsen vælger for 3 år af sin midte en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

Lærerforsamling og faglige udvalg.

§ 59. Ved institutter, hvor antallet af professorer og heltidsansatte lektorer er mindre end 8, udgør disse en lærerforsamling. Institutbestyreren er formand.

Stk. 2. Er antallet af professorer og hel-

tidsansatte lektorer 8 eller derover, nedsættes et fagligt udvalg på højst 12 medlemmer. Det består af et lige stort antal professorer og heltidsansatte lektorer valgt af og blandt hver gruppe for sig. Er der til instituttet kun knyttet én professor, indtræder dog 2 lektorer i udvalget. Institutbestyreren er født medlem, idet han indgår i enten professor- eller lektorgruppen.

Stk. 3. Hvis de faglige forhold på et institut tilsiger det, kan fakultets- eller fagrådet efter indstilling fra institutbestyrelsen bestemme, at der etableres flere faglige udvalg.

B. Beføjelser.

§ 60. Institutrådet drøfter instituttets forhold og skal holdes underrettet om dets finansielle vilkår.

Stk. 2. Institutrådets drøftelser skal særlig vedrøre spørgsmål, som angår alle ansatte, såsom principperne for arbejdets tilrettelæggelse, arbejdslokalernes indretning, medarbejdernes sikkerhed og principperne for den førte personalepolitik.

Stk. 3. Institutrådet vælger institutbestyrelsen efter de i § 56 fastsatte regler. § 84 finder tilsvarende anvendelse.

§ 61. Institutbestyrelsen forestår instituttets drift og er ansvarlig for anvendelsen af de tildelte bevillinger.

Stk. 2. Bestyrelsen har i øvrigt følgende beføjelser:

1. Udarbejder instituttets budgetforslag, fordeler de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.

2. Fordeler arbejdsopgaverne blandt de ansatte på instituttet og påser, at disses arbejdsforpligtelser opfyldes.

3. Træffer beslutning i instituttets forskningsanliggender. Den enkelte forsker kan dog frit vælge sine forskningsopgaver, når dette kan ske uden at belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt og vigtige fælles forskningsprojekter ikke derved forhindres eller hæmmes. Hvor en bestemt forskers bistand er nødvendig for en forskningsopgaves gennemførelse, kan institutbestyrelsen dog pålægge vedkommende at medvirke for en nærmere fastsat periode.

4. Udpeger den eller de professorer eller lektorer, der for en nærmere angivet periode skal være ansvarlige for et bestemt un-

dervisningsområde, jfr. dog § 37, nr. 6. Andre lærere kan kun efter forud indhentet godkendelse fra fakultets- eller fagråd udpeges som ansvarlige for et bestemt undervisningsområde.

5. Hvis ikke andet er bestemt i statutten, jfr. § 37, nr. 6, træffer institutbestyrelsen afgørelse om opslag og besættelse af stillinger som undervisningsassistent og hjælpe-lærer efter indstilling fra den eller de lærere, der efter nr. 4 er udpeget som ansvarlige.

6. Afgiver indstilling til fakultets- eller fagrådet i sager, der skal afgøres af dette, og som angår instituttets område, herunder om studieordningen, jfr. § 38, og videresender forslag om opslag vedrørende ledige stillinger som professor og adjunkt/lektor og om sammensætningen af fagkyndige udvalg med sine bemærkninger, jfr. § 36, stk. 2.

§ 62. Institutbestyreren er formand for institutråd, institutbestyrelse, lærerforsamling og faglige udvalg.

Stk. 2. Han leder organernes møder og drager omsorg for udførelsen af deres beslutninger. Han handler på institutbestyrelsens vegne i uopsættelige sager, der ikke kan afvente behandling i bestyrelsen, og kan i øvrigt bemyndiges til at afgøre almindelige løbende sager.

§ 63. Lærerforsamling eller faglige udvalg udarbejder forslag til stillingsbeskrivelser for ledige stillinger som professor eller adjunkt/lektor og til sammensætningen af fagkyndige bedømmelsesudvalg, jfr. § 36, stk. 2.

Stk. 2. Lærerforsamling eller faglige udvalg skal udtale sig, forinden institutbestyrelsen træffer afgørelse vedrørende de i § 61, stk. 2, nr. 3 og 4, nævnte anliggender, og forinden bestyrelsen udtaler sig om studieordningsregler.

Kap. 8. Centralinstitutter.

§ 64. Det kan i statutten bestemmes, at flere institutter danner et centralinstitut.

A. Organer.

Centralinstitutrådet.

§ 65. Centralinstitutrådet består af to heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere fra hvert institut valgt af og blandt denne gruppe i hvert institutråd, en tek-

nisk eller administrativ medarbejder fra hvert institut valgt af og blandt denne gruppe i hvert institutråd og én studerende fra hvert institut valgt af og blandt denne gruppe i hvert institutråd. Deltidslærere i institutrådene vælger sammen med den øvrige lærergruppe.

Stk. 2. Er der væsentlig forskel på størrelsen af de institutter, der danner centralinstituttet, kan det i statutten bestemmes, at de større institutters repræsentation i centralinstitutrådet forøges, dog således at forholdet mellem grupperne bevares.

Centralinstitutbestyrelse og centralinstitutbestyrer.

§ 66. Centralinstitutrådet vælger i overensstemmelse med reglerne i § 56 en centralinstitutbestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen vælger en bestyrer i overensstemmelse med reglerne i § 58.

Forskningsudvalg.

§ 67. Centralinstitutrådet nedsætter et forskningsudvalg. Centralinstitutbestyreren eller en af ham udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Herudover vælger grupperne i centralinstitutrådet hver for sig medlemmer i forholdet 4:1:1. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af vedkommende fakultetsråd.

B. Beføjelser.

§ 68. Centralinstitutbestyrelsen udarbejder centralinstitutets budgetforslag, for-deler de tildelte bevillinger til de institutter, der danner centralinstituttet og påser, at budgettet overholdes.

Stk. 2. Det kan i statutten bestemmes, at centralinstitutbestyrelsen overtager alle eller nogle af de i § 61, stk. 2, nr. 4-6, nævnte beføjelser. I så fald finder § 63, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Det kan i statutten bestemmes, at klager over afgørelser truffet af institutbestyrelser behandles af centralinstitutbestyrelsen og ikke af fakultetsrådet, jfr. § 37, nr. 9.

§ 69. Forskningsudvalget følger forskningen inden for centralinstituttets område og er rådgivende i forskningsanliggender, herunder vedrørende fordeling af ressourcer til forskning.

§ 70. I statuttens fastsættes i øvrigt nærmere bestemmelser om organernes beføjelser.

Kap. 9. Studienævn.

§ 71. Antallet af studienævn, disses område og medlemstal fastsættes af konsistorium.

Stk. 2. Det fastsættes ligeledes af konsistorium, under hvilket fakultetsråd eller fagråd et studienævn henhører. Undtagelsesvis kan et studienævn henhøre under mere end ét fakultetsråd eller fagråd eller under konsistorium.

Stk. 3. Der kan oprettes studienævn såvel for et samlet uddannelsesforløb som for enkelte fag eller enkelte dele af et uddannelsesforløb. Inden for de af konsistorium fastsatte rammer afgrænser vedkommende fakultets- eller fagråd de enkelte studienævns opgaver og afgør eventuelle konflikter mellem disse.

A. Sammensætning m. v.

§ 72. Hvert studienævn består af lige mange lærere og studerende.

Stk. 2. Repræsentanterne for lærerne vælges af såvel heltidsansatte som deltidsansatte lærere inden for studienævnets område blandt de heltidsansatte lærere. Såfremt en væsentlig del af undervisningen inden for området varetages af deltidsansatte lærere, udgør disse dog efter konsistoriums nærmere bestemmelse en særlig valggruppe, der vælger sine repræsentanter. De mandater, der besættes af deltidslærerne kan højst udgøre 2/5 af det samlede antal lærermedlemmer.

Stk. 3. De studerendes repræsentanter vælges af og blandt de studerende inden for det pågældende studienævns område.

§ 73. Studienævnet vælger en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

B. Beføjelser.

§ 74. Studienævnet foretager forud for hvert semester en opgørelse over ønskerne om undervisningen for studerende, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb inden for studienævnets område, og fremsender disse til det eller de institutter, der skal levere undervisningen, og

til fakultetsrådets eller fagrådets budget- og forretningsudvalg.

Stk. 2. Inden for rammerne af de i § 37, nr. 1 og 2, omtalte regler og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse samt inden for de bevillings- og ressourcemæssige rammer træffer studienævnet, efter forhandling med den eller de ansvarlige lærere, beslutning om retningslinier for undervisningens tilrettelæggelse, herunder fordeling af undervisningen på semester, timeplan og pensumbeskrivelse, og afholdelse af eksamen.

Stk. 3. Studienævnet kan dispensere fra de i § 37, nr. 1 og 2, fastsatte bestemmelser, når hjemmel herfor forefindes.

Stk. 4. Studienævnet udpeger medlemmer til studieordningsudvalg i henhold til § 35. Af disse medlemmer skal halvdelen udpeges af henholdsvis lærergruppen og de studerendes gruppe.

Stk. 5. Studienævnet skal have lejlighed til at udtale sig om oprettelse og nedlæggelse af lærerstillinger og om de undervisningsmæssige kvalifikationer hos ansøgere til disse stillinger.

Stk. 6. Andre sager, der vedrører undervisningen under studienævnets område, herunder de sager, der er nævnt i § 37, nr. 1 og 2, skal forelægges nævnet til udtalelse, inden sagen afgøres.

Kap. 10. Konsistoriums, fakultets- og fagråds samt studienævns virkemåde.

§ 75. De styrende organers funktionsperiode fastsættes i statuttens.

Stk. 2. Når styrende organer oprettes i løbet af valgperioden, gælder valg af medlemmer for resten af perioden. Nedlægges organet, bortfalder mandatet.

§ 76. Organerne fastsætter selv deres forretningsorden inden for rammerne af reglerne i denne lov og den standardforretningsorden, som fastsættes, af konsistorium.

Stk. 2. Det fastsættes i forretningsordnen, når og hvor ordinære møder skal afholdes. Ekstraordinære møder afholdes, når formanden finder det fornødent, men skal dog afholdes, når en trediedel af organets medlemmer eller mindst en af de repræsenterede grupper forlanger det. Formanden sørger for offentliggørelse af tid og sted for mødernes afholdelse.

Stk. 3. Formanden giver inden mødet i videst muligt omfang medlemmerne underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på møderne, og sørger så vidt muligt for, at sagerne og de oplysninger, der er tilvejebragt til bedømmelse af disse, forelægges til medlemmernes gennemsyn i passende tidsrum inden mødet.

§ 77. Organerne udøver sædvanligvis deres virksomhed i møder. Formanden kan dog bestemme, at mindre væsentlige sager afgøres skriftligt. Fremsættes der krav herom af 2 af organets medlemmer, skal sådanne sager dog behandles i et møde.

Stk. 2. Møderne er offentlige, medmindre det på grund af sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt findes nødvendigt eller ønskeligt, at behandlingen sker for lukkede døre. Sager om enkeltpersoners personlige og økonomiske forhold, herunder sager om ansættelser, forfremmelser og afskedigelser, samt sager om planer eller forhandlinger om køb og salg af faste ejendomme, bedømmelse af ordre til eller tilbud fra leverandører eller entreprenører skal behandles for lukkede døre. I sådanne sager har medlemmerne tavhedspligt.

Stk. 3. Rektor eller en af ham udpeget person har ret til at overvære en sags behandling for lukkede døre.

§ 78. Organerne er beslutningsdygtige, når mindst halvdelen af det i statuttens fastsatte antal medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes ved almindeligt stemmeflertal blandt de fremmødte, medmindre andet fastsættes af undervisningsministeren, jfr. dog §§ 36 og 83. Står stemmerne lige, er, bortset fra studienævn, formandens stemme afgørende.

§ 79. Organernes beslutninger optages i et beslutningsreferat. Ethvert af medlemmerne kan forlange sin afvigende mening kort optaget i beslutningsreferatet og ved sager, der skal fremsendes til anden myndighed, kræve, at denne samtidig gøres bekendt med indholdet af referatet. Det pågældende medlem kan ved sagens fremsendelse ledsage denne med en begrundelse for sit standpunkt.

§ 80. Et medlem kan ikke deltage i forhandlinger og afstemninger om en sag, hvori

han har en individuel og væsentlig interesse.

Stk. 2. Et medlem skal underrette vedkommende organ, hvis der foreligger forhold, der kan give anledning til tvivl om hans habilitet.

Stk. 3. Organet afgør, om et medlem kan deltage i forhandlinger og afstemninger. Afgørelsen kan indbringes for rektor, der i øvrigt af egen drift kan tage habilitetsspørgsmålet op i henhold til § 13, stk. 5.

§ 81. Når et medlem mister sin valgbarhed i løbet af valgperioden eller erklæres inhabil, eller når et medlem ved fravær i mindst 2 måneder er ude af stand til at deltage i organets arbejde, indkalder dette en suppleant til at indtræde.

§ 82. I organer, hvor der af medlemmerne skal vælges såvel formand som næstformand, sker valget i 2 adskilte valg. Formanden vælges først.

§ 83. Nedsætter et organ et udvalg med besluttende kompetence, skal hver af de i organet repræsenterede grupper vælge repræsentanter hertil i det forhold, hvori de er repræsenterede. Eventuelle repræsentanter for deltidslærerne vælges dog sammen med den øvrige lærergruppe. Medlemmerne skal udpeges blandt gruppernes egne medlemmer i organet. Hvor formand og næstformand er overtallige medlemmer af organet, indgår de i lærergruppen ved valg af medlemmer, og formanden er herudover selv overtalligt medlem og formand for udvalget. Han kan dog, bortset fra budget- og forretningsudvalg, udpege en anden af organets professorer eller heltidsansatte lektorer til at indtræde i sit sted som medlem og formand.

Stk. 2. Nedsætter et organ udvalg uden besluttende kompetence, skal, hvor ikke andet er bestemt i loven eller i henhold til denne, hver af de repræsenterede grupper — medmindre der er enighed om en anden fremgangsmåde — vælge repræsentanter hertil inden for eller uden for organets medlemskreds i det forhold, hvori de er repræsenterede. Deltidslærere og overtallige formænd og næstformænd vælger sammen med den øvrige lærergruppe. Herudover er formanden for organet eller den, han udpeger, formand for udvalget.

§ 84. Inden for de enkelte grupper sker valg af repræsentanter som forholdstalsvalg.

Kap. 11. Bestemmelser om valg.

§ 85. Efter nærmere bestemmelse i statutten ned sættes der valgudvalg.

§ 86. Direkte valg til de styrende organer afholdes som forholdstalsvalg. Reglerne om valgets opgørelse skal fastsættes således, at der sikres en rimelig repræsentation af mindretal.

§ 87. Såfremt der i et organ er enighed herom mellem en valggruppes medlemmer, kan der ud over de eventuelle i statutten fastsatte opdelinger ske opdeling af de stemmeberettigede i mindre grupper, der hver for sig vælger et nærmere fastsat antal repræsentanter. Er der ikke enighed, kan sådan opdeling ikke finde sted.

Stk. 2. Har en valggruppe truffet beslutning om opdeling, kan et antal stemmeberettigede svarende til en fjerdedel af antallet af stemmeberettigede for hvert mandat kræve, at valget afholdes uden opdeling.

§ 88. Er der ved valg af repræsentanter for de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere og for det tekniske og administrative personale ikke opstillet og valgt så mange kandidater, at disse gruppers mandater kan besættes fuldt ud, foranstalter valgudvalget lodtrækning mellem de valgbare inden for gruppen om, hvem der skal indtræde i organet. Såfremt det i løbet af valgperioden viser sig, at der ved det ordinære valg ikke er valgt et tilstrækkeligt antal suppleanter til, at de nævnte grupper kan være fuldtallige, holdes suppleringsvalg, medmindre rektor foreskriver andet.

§ 89. Hvor loven kræver, at formandskabet i et organ skal varetages af personer inden for bestemte grupper, og sådanne ikke er indvalgt i organet, skal der holdes nyt valg. Såfremt de omhandlede grupper fortsat ikke opnår valg, udpeges de pågældende af rektor, og de indtræder herefter i organet i stedet for den eller de sidst valgte inden for den samlede gruppe.

§ 90. Til de styrende organer, herunder budget- og forretningsudvalg, samt til forsk-

ningsudvalg vælges repræsentanter for studerende og for eventuelle deltidslærere for 1 år ad gangen, og repræsentanter for andre lærere og for tekniske og administrative medarbejdere vælges for 3 år ad gangen.

§ 91. Kun studerende, der er indskrevet ved institutionen med henblik på et samlet uddannelsesforløb, er stemmeberettigede, og kun studerende inden for denne gruppe, der har været indskrevet i mindst 1 år, er valgbare.

Stk. 2. Kun deltidslærere med afsluttende eksamen fra en højere uddannelsesinstitution eller tilsvarende uddannelse kan være stemmeberettigede og valgbare inden for denne gruppe.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan bestemme, at kun tekniske og administrative medarbejdere og deltidslærere, der er ansat med mindst et nærmere fastsat timetal, er stemmeberettigede og valgbare.

Stk. 4. Ministeren kan i øvrigt træffe beslutning om afgrænsningen af de enkelte grupper.

Kap. 12. Særlige bestemmelser.

§ 92. En institution har ret til at modtage tilskud fra anden side end statskassen samt til at oprette fonde og legater for sådanne tilskudsmidler. Disse fonde og legater holdes uden for statskassen, og der kan alene rådes over dem af de styrelser, der er indsat af institutionen selv i overensstemmelse med de vedtægter, der er fastsat for det enkelte fond eller legat.

§ 93. Til varetagelse af de studerendes interesser kan undervisningsministeren af statskassen yde tilskud til de studenterorganisationer, der er repræsenteret i konsistorium.

Stk. 2. Fordelingen af tilskuddene foretages på grundlag af studentergruppernes andel af de samlede afgivne studenterstemmer ved valg til konsistorium.

§ 94. Institutionen stiller lokaler og kontorassistance til rådighed for de grupper, der er repræsenteret i de styrende organer.

Kap. 13. Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser.

§ 95. Loven får virkning for den enkelte institution fra statuttens ikrafttrædelses-

dag. Ministeren kan fastsætte særlige bestemmelser om udarbejdelse af den første statut efter denne lov.

§ 96. Undervisningsministeren kan fastsætte overgangsbestemmelser, hvorved gæl-

dende bestemmelser midlertidigt fraviges.

§ 97. Ved lovens ikrafttrædelse ophæves lov nr. 362 af 13. juni 1973 om styrelsen af højere uddannelsesinstitutioner, som ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976.

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Indledende bemærkninger.

Et flertal i Folketinget gav i maj 1976 udtryk for, at styrelsesloven ikke fungerede tilfredsstillende. Venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti mener ikke, at dette forhold har ændret sig i det forløbne år. Der er fortsat et behov for at ændre kompetencefordelingen mellem organerne og styrke »fagkyndigheden«.

Tre af de fire forslagsstillende partier har medansvar for, at det den 25. maj 1976 blev besluttet at nedsætte et hurtigt arbejdende udvalg, hvis opgave det var bl. a. at vurdere den gældende styrelseslov og komme med forslag til ændringer af denne.

Udvalget fik følgende sammensætning:

Prof., dr. jur. Bent Christensen (formand), Københavns universitet,

Rektor, studieleder Sv. Caspersen, Ålborg universitetscenter,

Rektor, prof., dr. phil. Morten Lange, Københavns universitet,

Rektor, prof., dr. phil. Flemming Woldbye, Danmarks tekniske højskole,

Forslagsstillerne er af den opfattelse, at udvalget har udført et værdifuldt arbejde, som med de ændringsforslag, der er stillet af et mindretal (Flemming Woldbye), ligger tæt på de ønsker, forslagsstillerne nærer vedrørende en kommende styrelseslov-revision.

Udvalgets forslag med Flemming Woldbyes ændringer er derfor identisk med nærværende forslag.

Forslagsstillerne betragter imidlertid ikke »Flemming Woldbye-modellen« som ideel i alle henseender, men betragter forslaget som et velegnet udgangspunkt for forhandlinger med henblik på en snarlig revision af loven.

Således kan modellen for forholdet mellem institutråd og institutbestyrelse formentlig anvendes andre steder i systemet, hvorved der i højere grad kan foretages en opdeling i veldefinerede beslutningsområder med deraf følgende besparelser i mødetidsforbruget. Endvidere er forslagsstillerne tilbøjelige til at mene, at princippet om direkte

valg bør gennemføres både på institutionsniveau (konsistorium), fakultets- og fagråds-niveau samt på basisniveau (studienævn og institutråd).

Endelig ønsker forslagsstillerne at styrke aftagernes mulighed for indflydelse på udarbejdelse af studieplaner m. v. og ser censorkorpsets inddragelse i dette arbejde som mulig løsning.

II. Almindelige bemærkninger.

1. Lovforslagets opbygning.

Dette lovforslags opbygning afviger meget fra den gældende styrelseslov. Valget af netop denne form for lovtekst skyldes især disse to betragtninger:

Styrelsesloven anvendes af et stort antal mennesker, der er uvant med at læse og bruge lovtekster. Det er derfor væsentligt, at lovteksten er overskuelig, klar og nogenlunde let at læse.

Styrelsesloven skal anvendes på meget forskelligartede uddannelsesinstitutioner. Det er derfor uundgåeligt, at de særlige regler, der fastsættes i de enkelte uddannelsesinstitutioners statutter, vil udvise betydelige variationer. Både under udarbejdelsen af de enkelte statutter og ved disses anvendelse i praksis vil det imidlertid være en fordel, at det normale og grundlæggende system er klart og overskueligt stillet op.

Resultatet er blevet en ret lang og systematiseret lovtekst. Lovforslaget er delt i 13 kapitler. Kapitel 1 og 2 omfatter en indledning om lovens område, institutionernes formål og undervisningsministerens beføjelser på området. Kapitel 12 og 13 indeholder nogle afsluttende særbestemmelser om legater og om tilskud til studenterorganisationer samt regler om ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser. De egentlige styrelsesregler findes i de mellem-liggende kapitler 3-11.

Styrelsesreglerne heri bygger på det styringsapparat, der er traditionel for universiteterne, og som også ligger til grund for den gældende styrelseslov. Grundtrækkene er følgende:

Styrelsen foregår normalt på 3 niveauer: et, der omfatter hele institutionen, et mellemniveau - i overensstemmelse med traditionen kaldet fakultets-

niveau – og et basisniveau. På hvert niveau findes en række organer, som hver udøver bestemte beføjelser.

Kapitel 3 indeholder en kort, orienterende oversigt over styrelsessystemet.

Kapitel 4 og 5 indeholder regler om organer på institutionsniveau og disses beføjelser. Kapitel 6 indeholder regler om organer på mellemniveau og disses beføjelser.

Endelig indeholder kapitel 7, 8 og 9 regler om organer på basisniveau og disses beføjelser.

Hvert af kapitlerne 4–9 er bygget ensartet op, nemlig i 2 hovedafsnit. I det første anføres organerne, deres sammensætning og tilblivelse, i det andet afsnit redegøres for organernes beføjelser.

Kapitlerne 10 og 11 indeholder fællesbestemmelser om organernes virkeform og om valg.

Overalt er hovedvægten lagt på at give regler for det mest sædvanlige, men loven vil efter forslaget på en række punkter indeholde hjemmel til ved statuten at fastsætte ordninger, der tilgodeser særlige forhold.

2. Lovforslagets indhold i hovedtræk.

Mens lovforslagets opstilling som ovenfor nævnt afviger meget fra gældende lov, er indholdet af styrelsesreglerne i væsentlig mindre grad forskelligt fra det gældende.

Nedenfor anføres en kort oversigt over lovforslagets regler om organer og beføjelser med angivelse af hovedforskellene mellem lovforslaget og gældende regler.

a. På institutionsniveau er organerne, som nu, rektorat, konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg. Bortset fra, at rektor og prorektor efter forslaget skal vælges som par, er der ingen væsentlige ændringer i valgeregler og valgbarhedsbetingelser.

I konsistorium bevares det nuværende vægtforhold mellem grupperne 2:1:1, (4:2:1), men rektor og prorektor går ind som overtallige medlemmer. Desuden bliver kun professorer og heltidsansatte lektorer valgbare inden for lærergruppen, og deltidslærere vil efter forslaget ikke mere kunne repræsenteres i konsistorium.

Konsistorium nedsætter som nu et budget- og forretningsudvalg, der afspejler konsistoriums sammensætning og altså får rektor og prorektor som fødte overtallige medlemmer. Konsistorium skal som noget nyt i forhold til den gældende lov, men i overensstemmelse med praksis ved nogle institutioner, nedsætte et rådgivende forskningsudvalg. Vægtfordelingen mellem grupperne vil her blive 4:1:1.

Ændringerne i beføjelserne er større, i hvert fald hvis man sammenligner med den gældende lovs tekst. Ved adskillige institutioner er praksis ikke meget forskellig fra det, der her foreslås lovfæstet. Det væsentlige er, at beføjelserne i ret vidt omfang flyttes til rektorat og budget- og forretningsudvalg. Konsistorium skal ikke administrere, men derimod fastlægge de overordnede retningslinjer.

b. På fakultetsniveau sondres mellem 3 situationer: 1°) der er kun fakultetsråd, 2°) beføjelserne er delt mellem fakultetsråd og fagråd, og 3°) der er ingen organer på mellemniveauet eller kun fagråd.

1°. Den første situation er meget udførligt beskrevet. Også her er ændringerne vedrørende organerne små.

Fakultetsrådet sammensættes efter samme skabelon som konsistorium, men her er foruden professorer og heltidsansatte lektorer også adjunkter med 2 års anciennitet valgbare, og der kan ved områder, hvor en væsentlig del af undervisningen varetages af deltidsansatte, indvælges 2 deltidslærere. Bortset fra begrænsningen i valgbarheden for de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, der alle er valgbare efter den gældende lov, beror forskellen i sammensætningen således på, at dekan og prodekan samt eventuelle repræsentanter for deltidslærerne er overtallige i forhold til fordelingen 2:1:1 (4:2:1) mellem grupperne.

Fakultetsrådet skal nedsætte budget- og forretningsudvalg og forskningsudvalg efter samme retningslinjer som konsistorium. Forskningsudvalg er også her noget nyt i forhold til den gældende lovtekst, men ikke overalt i forhold til praksis.

For så vidt angår beføjelserne indeholder forslaget to væsentlige forskelle fra den gældende lov. For det første flyttes beføjelsen til at udarbejde forslag til ministerielle regler om studierne og til inden for disse at fastsætte uddybende og supplerende regler fra studienævnet til fakultetsrådet. Væsentlige regler skal forberedes i særlige udvalg, hvori der sikres studienævnene repræsentanter. For det andet fastslås i lovforslaget, at afgørelser truffet af institutbestyrelser og studienævn kan påklages til fakultetsrådet.

2°. Den anden situation foreligger, hvor beføjelserne inden for et fakultetsråds område deles mellem dette og nogle fagråd. Den væsentligste følge er, at alle beføjelser undtagen ressourcfordelingen mellem fagrådene og sager, der angår hele fakultetet eller flere fagråd, flyttes fra fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg til fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg. Ordningerne er udførligere skildret end i den nuværende lov,

men adskiller sig ikke væsentligt fra den, der for tiden praktiseres inden for det samfundsvidenskabelige fakultet ved Københavns og Århus universiteter.

3°. Den tredje situation tager sigte på små eller ensartede institutioner. Loven åbner mulighed for, at det i statuten bestemmes, at der ingen organer skal være på mellemniveau, eller at der kun skal være fagråd. Statuten skal i det sidstnævnte tilfælde fordele mellemniveauekompetencerne mellem konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg og fagrådene samt deres budget- og forretningsudvalg.

Lovens ordning svarer i realiteten til den, som de gældende statutter allerede har gennemført på adskillige institutioner.

c. Lovforslagets regler om *institutter* er væsentlig mere udførlige end den gældende lovs og adskiller sig på væsentlige punkter fra denne.

Efter den gældende lov styres instituttet af et institutråd, der skal vælge en bestyrer og eventuelt en bestyrelse, der er ansvarlig for instituttets daglige drift, men som ikke har nogen selvstændig kompetence. Institutrådet kan dog ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave. Institutrådet består af alle heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere samt repræsentanter for de tekniske og administrative medarbejdere og studerende samt eventuelt deltidslærere. Repræsentanterne for de tekniske og administrative medarbejdere og de studerende må tilsammen højst udgøre halvdelen af institutrådets medlemmer.

Efter lovforslaget består institutrådet af alle heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere – hvilket er uændret –, alle tekniske og administrative medarbejdere uanset antal, repræsentanter for de studerende, maksimalt halvt så mange som den første gruppe, samt eventuelt 2 deltidslærere.

Institutrådet skal vælge en bestyrelse på 5 medlemmer. 3 medlemmer vælges af den første gruppe og eventuelle deltidslærerrepræsentanter blandt professorer, heltidsansatte lektorer og øvrige heltidsansatte videnskabelige medarbejdere med 2 års anciennitet. Et medlem vælges af det tekniske og administrative personale, og ét medlem vælges af de studerendes repræsentanter. Bestyrelsen skal af sin midte vælge en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

Hovedindflydelsen på instituttet ligger efter forslaget hos bestyrelsen, hvis beføjelser angår både forskning og undervisning. Bestyrelsen er budgetmyndighed for instituttet, fordele arbejdsopgaver

og træffer afgørelse i forskningsanliggender. Den enkelte forskers frihed til at vælge sine forskningsopgaver bevares, men begrænses. Institutbestyrelsens beføjelser vedrørende undervisningen går ud på, at den skal udpege lærere, der er ansvarlige for et bestemt undervisningsområde for en nærmere fastsat periode, og ansætte undervisningsassistenter og hjælpelærere efter indstilling fra disse ansvarlige lærere. Statuten kan dog henlægge disse beføjelser til fakultetsrådet.

Til instituttet knyttes en lærerforsamling eller ét, eventuelt flere, faglige udvalg. I forhold til den gældende lov er dette en nydannelse, men lignende organer eksisterer faktisk forskellige steder. Ved små institutter skal der findes lærerforsamlinger bestående af alle professorer og heltidsansatte lektorer. Disse organers vigtigste beføjelser er at udarbejde forslag til sammensætningen af fagkyndige bedømmelsesudvalg og at udtale sig om instituttets forskning, om udpegelsen af ansvarlige lærere og om studieordninger.

Lovforslaget indeholder i kapitel 8 hjemmel til at oprette centralinstitutter ved at lade flere institutter gå sammen i én fælles organisation med centralinstitutråd og centralinstitutbestyrelse. Bestemmelserne er nye, men faktisk eksisterer der centralinstitutter, der fungerer nogenlunde, som lovforslaget angiver. Specielt hvad budgetproceduren angår, giver denne struktur en smidigere administration.

d. Lovforslagets regler om *studienævn* er især forskellige fra den gældende lov på to punkter.

For det første afskaffes centralstudienævnene som overinstans for fagstudienævn. Men der er fortsat hjemmel til at oprette studienævn såvel for et samlet uddannelsesforløb som for enkelte fag eller enkelte dele af et uddannelsesforløb. Der er intet hierarkisk forhold mellem disse forskellige slags studienævn.

For det andet begrænses studienævnets beføjelser. Den hidtidige beføjelse til at ansætte undervisningsassistenter og hjælpelærere flyttes til institutbestyrelsen – eller, hvis statuten bestemmer dette, til fakultetsrådet, og fakultetsrådet eller fagrådet skal for fremtiden udarbejde forslag til ministerielle regler om studierne og fastsætte udfyldende og supplerende regler herindenfor. Inden for de rammer, som disse regler lægger, træffer studienævnene derimod beslutning om retningslinjerne for undervisningens tilrettelæggelse, herunder pensum.

Studienævnene består også efter forslaget af lige mange lærere og studerende. Dog er reglerne om deltidslærernes repræsentation ændret. Enten er de, hvor en væsentlig del af undervisningen inden

for et studienævns område varetages af deltidslærere, særskilt repræsenteret, men med højst $\frac{2}{5}$ af lærerrepræsentationen, eller også er de repræsenteret af heltidsansatte lærere.

III. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 1. Danmarks Ingeniørakademi har hidtil på grund af Danmarks ingeniørakademi har hidtil på grund af sin nære tilknytning til Danmarks tekniske højinstitutionen ikke har forskningsforpligtelser. Der er ikke tilsigtet nogen ændring heri.

For Roskilde universitetscenter er der midlertidigt med hjemmel i lov nr. 603 af 10. december 1975 fastsat en særlig styrelsesordning. Så længe denne lov gælder, vil den særlige styrelsesordning for centret kunne fungere sideløbende med de organer, der er omtalt i dette lovforslag.

Til § 2.

Bestemmelsen i stk. 1 og 2 samt stk. 5 svarer til den nuværende lovs § 2, stk. 1 og stk. 5.

I stk. 1 og 2 er institutionernes normale opgaver beskrevet. Herudover kan der være tillagt institutionerne opgaver af særlig art. Eksempelvis kan nævnes Københavns universitets varetagelse af retsmedicinske undersøgelser for retsvæsenet.

Bestemmelsen i gældende lovs § 2, stk. 4, om, at eksaminer og prøver afholdes under medvirken af censorer, og bestemmelsen om ankekommissioner i § 36 er ikke medtaget i lovforslaget, da sådanne bestemmelser kan fastsættes i medfør af forslaget § 2, stk. 1. Det er imidlertid forudsat, at censorer som hidtil skal medvirke ved eksamination og karaktergivning efter bestemmelser fastsat af ministeren. Der er således ikke tilsigtet nogen forringelse af de studerendes retsstilling eller af eksaminernes værdi som bevis for uddannelsens indhold og niveau.

Lovforslagets § 2, stk. 3, svarer til den gældende lovs § 2, stk. 2, og forslaget § 4 er en begrænsende tilføjelse hertil. Forslaget bygger på synspunkter fremsat af et af undervisningsministeren nedsat udvalg vedrørende styring af forskningen. De går i korte træk ud på følgende:

Den gældende styrelseslovs § 2, stk. 2 – forslaget § 2, stk. 3 – begrænser mulighederne for en central styring af forskningen ved de højere uddannelsesinstitutioner. Ministeren afskæres fra at påbyde en institution at tage en bestemt forsk-

ningsopgave op. Ud fra ønsket om en øget samfundsmæssig styring af forskningen kan denne begrænsning ses som en ulempe. Alligevel bør reglen bevares. Der er 2 sæt argumenter herfor: Den gældende styrelseslovs § 2, stk. 2, er det håndgribelige udtryk for en grundsætning, som man hidtil har anset for samfundsmæssigt gavnlige, og som især de højere uddannelsesinstitutioner anser for helt central. Selv om de højere uddannelsesinstitutioner her i landet som i de fleste andre lande næsten udelukkende finansieres af staten, er der en værdi i, at netop denne del af forskningen er fri – i betydningen ikke kan dirigeres ved ordre fra de til enhver tid værende indehavere af statsmagten.

Grundsætningen om universitetsforskningens frihed bæres imidlertid også af mere praktiske betragtninger. Ministerens adgang til at bestemme forskningsopgaver ville indebære risiko for forvridning af forskningen ved kortsigtede beslutninger og specielt, at grundforskningen, som netop ved de højere uddannelsesinstitutioner spiller en hovedrolle, vil komme til at lide skade til fordel for den anvendte forskning. Hertil kommer, at ministeren og den centrale statsmagt i øvrigt har tilstrækkelige styringsmidler. Ved at knytte forudsætninger om en vis forskning til institutionernes bevillinger kan bevillingsmyndighederne nemlig i meget vidt omfang styre forskningen.

Selv under fastholdelse af grundsætningen om universitetsforskningens frihed har man dog ment at burde give ministeren beføjelse til at forlange redegørelser for resultaterne af allerede foretaget forskning, jfr. stk. 4. Erfaringerne viser, at sådanne redegørelser især vil være nyttige under forberedelse af reformer i lovgivningen og ved offentlig planlægning.

Planlægningsrådet for forskningen har i sin indstilling om styring af universitetsforskningen, af 1975, foreslået, at institutionerne får pligt til at forhandle med udenforstående, der ønsker bestemte forskningsopgaver taget op på institutionerne.

For ikke at pålægge institutionerne et alt for stort arbejde bør pligten til at forhandle indskrænkes til at angå henvendelser fra undervisningsministeren. Men i så fald er en særlig lovbestemmelse herom overflødig. Undervisningsministerens beføjelser til at forlange forhandling må følge af lovforslagets § 3, stk. 4. Det må understreges, at her kun er tale om retlige forpligtelser. Institutionerne har naturligvis adgang til efter eget valg at efterkomme anmodninger fra hvem som helst om gennemførelse af forskning.

Til § 3.

Heri er undervisningsministerens beføjelser opregnet.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til den nuværende lovs § 2, stk. 3 og 4, og § 20, stk. 1, 1. punktum. Den indeholder en oprensning af de forhold, som undervisningsministeren skal udstede regler om, og der er herudover optaget en bestemmelse om, at ministeren i øvrigt kan fastsætte andre generelle bestemmelser om de højere uddannelsesinstitutioners forhold. Med hjemmel heri vil der eksempelvis, hvis der er behov for det, kunne fastsættes bestemmelser om relegation og bestemmelser om proceduren ved fordeling af kandidat- og seniorstipendier.

Efter den gældende lovs § 3, stk. 2, skal nærmere regler om styringen fastsættes i en statut, der godkendes af undervisningsministeren og offentliggøres ved dennes foranstaltning. Formuleringen har givet anledning til tvivl om omfanget af ministerens kompetence, og det foreslås derfor i stk. 2 klargjort, at det er ministeren, der fastsætter statuten. Offentliggørelse er ikke omtalt, da det er mest hensigtsmæssigt, at ministeren står frit med hensyn til formen herfor. Ved fastsættelsen af statuten og ændringer i gældende statut vil det helt normale være, at institutionerne udarbejder forslag hertil. I specielle tilfælde vil undervisningsministeren dog kunne fastsætte statutbestemmelser på eget initiativ, men institutionerne skal i så fald have lejlighed til at udtale sig herom.

Bestemmelsen i stk. 3 erstatter den gældende lovs § 31 og § 38, men indebærer i højere grad mulighed for at tage hensyn til fremtidige behov for etablering af samarbejde mellem institutionerne, der ikke er omfattet af loven. Om bestemmelser skal fastsættes i form af bekendtgørelser eller på anden måde, f. eks. ved statuten, må bero på de konkrete forhold.

Reglen i stk. 4 svarer til den gældende lovs § 35, men er omformuleret således, at det direkte fremgår, at lovlige beslutninger om faglige spørgsmål truffet af de styrende organer inden for rammerne af gældende bestemmelser ikke kan omgøres af ministeren. Indstillinger om udnævnelse af f. eks. en professor må herefter respekteres af ministeren, medmindre de er ulovlige.

Stk. 5 svarer til den gældende lovs § 37, dog er der taget højde for den situation, at det er konsistorium, der ikke fungerer eller ikke fungerer på lovlig måde.

Til §§ 4-10 (kapitel 3).

Som nævnt i de almindelige bemærkninger har

man fundet det hensigtsmæssigt at indlede lovens egentlige styrelsesregler med en oversigt over styrelsens indretning. Den findes i paragrafferne 4-8, som beskriver styrelsen af institutionernes undervisning og forskning. Heri opregnes dog kun organer med besluttende beføjelser. Lovforslaget indeholder også pligt til oprettelse af andre organer, som er omtalt i de følgende nærmere bestemmelser om styrelsen.

Kapitel 3 indeholder foruden oversigten over styrelsessystemet hjemmel til at tilpasse statutterne til de enkelte institutioners særlige forhold. Sådan hjemmel findes i forslaget til § 7, stk. 1 og 2, jfr. også § 52, og i §§ 9-10.

Forslaget til § 9 sigter især til institutionernes biblioteker, men også andre områder kan omfattes af den. Bibliotekerne er omtalt i gældende lovs § 10, hvorefter der ved institutioner med egzt forskningsbibliotek skal nedsættes et biblioteksudvalg med en række nærmere fastsatte opgaver. Spørgsmålet om det samlede biblioteksvæsens forhold er for tiden til overvejelse i en bibliotekskommission. For ikke at lægge bindinger på disse overvejelser foreslås bestemmelsen affattet som anført, men dette hindrer ikke, at den nuværende ordning indtil videre anvendes. I gældende lovs § 32 er det bestemt, at undervisningsministeren fastsætter nærmere regler for styrelsen af museer og samlinger. Efter forslaget vil der for disse områder enten kunne fastsættes regler i statuten i medfør af denne bestemmelse eller uden for statuten med hjemmel i § 3, stk. 3, afhængig af konkrete forhold.

Ved forslaget til § 10 tænkes eksempelvis på handelshøjskolerne, jfr. gældende lov § 40, stk. 4. Disse er selvejende institutioner, og deres styrelsesforhold må derfor i nogen grad afvige fra de øvrige institutioners. Endvidere kan nævnes Danmarks lærerhøjskole, hvis opgaver som videruddannelsesinstitution for folkeskolelærere, der gennemgår kortere kurser på institutionen, kan indebære, at det kan være hensigtsmæssigt at fravige lovens bestemmelser på visse områder. De nævnte institutioner er i øvrigt også specielle derved, at der til den er knyttet afdelinger i provinsen. Som et tredje eksempel kan nævnes Ålborg universitetscenter, hvis særlige opbygning ligeledes kan motiverer visse afvigelser.

Til §§ 11 og 12.

Reglerne om valg af rektor og prorektor svarer i det væsentligste til den gældende lovs regler, men foreslås ændret på visse punkter. Efter gældende lov § 15 har såvel fakultetsråds- som fagrådsmed-

F. t. l. vedr. højere uddannelsesinstitutioner.

lemmer stemmeret, hvis der inden for et fakultetsråds område er oprettet fagråd. Dette kan føre til, at et fakultet, som er opdelt på denne måde, får en forholdsvis større indflydelse på valget af rektoratet end andre fakulteter. Ordningen foreslås ophevet ved § 11, stk. 2.

Begrundelsen for forslaget i § 11, stk. 3, er, at valggruppernes relative indflydelse ikke bør påvirkes ved, at nogle af de stemmeberettigede er medlemmer af både konsistorium og fakultets- og fagråd.

Når det i § 11, stk. 4, foreslås, at rektoratsvalget sker en vis tid efter valget til de vælgende organer, er det især, for at vælgerne kan få tid til at kende hinanden, det siddende rektorat og eventuelle kandidater. Hensigten er at fremme tilliden mellem rektoratet og medlemmerne af de styrende organer, som vælger rektoratet.

For at sikre et harmonisk samarbejde mellem rektor og prorektor foreslås det i § 12, stk. 1, at disse vælges under ét. Hver liste kan således kun indeholde én rektorkandidat og én prorektorkandidat.

Forslaget til § 12, stk. 2, indeholder overvejende ændringer af teknisk art og tilsigter at tage udtrykkelig stilling til de valgsituationer, der kan forekomme.

Til §§ 13 og 14.

Bestemmelserne indeholder dels en præcisering og klargøring af de beføjelser, som rektor har efter den gældende styrelseslov, dels en udvidelse især ved at fastslå rektors residualkompetence, se i øvrigt bemærkningerne til §§ 25 og 26. Det er således rektor, der på institutionernes vegne træffer afgørelse om optagelse af studerende, der ikke opfylder de gængse optagelsesbetingelser, og det er rektor, der sørger for studievejledningen. Det er en selvfølge, at rektor kan anmode de styrende organer om at nedsætte udvalg til at bistå med udøvelsen af sådanne beføjelser.

Efter § 13, stk. 2, kan rektor bemyndiges til at afgøre »almindelige løbende sager«. Reglen, der allerede er gældende nu, gentages for en sikkerheds skyld i §§ 40 og 62, stk. 2, for så vidt angår dekan og institutbestyrer. Det er ikke muligt helt klart at fastlægge, hvad der er »almindelige løbende sager«, men kernen er hyppigt forekommende sager, som ikke indeholder principielle problemer.

Bestemmelsen i § 13, stk. 5, om, at dekan og fagrådsformand kan pålægges at bistå rektor i hans kontrol af beslutningernes lovlighed, er ny i den forstand, at en sådan regel ikke findes i den gældende styrelseslov. Det må dog nærmest betragtes

som en selvfølgelighed, at de pågældende har pligt til at påse lovligheden af afgørelser truffet inden for deres område.

Til § 15.

Bestemmelsen modsvarer gældende lovs § 6. Stk. 2 heri er dog ikke medtaget, da den forekommer overflødig.

Til § 17.

Det har hidtil været antaget, at rektor og prorektor måtte udtræde af de organer, de var valgt ind i. Dette foreslås nu lovfæstet, men der åbnes mulighed for, at de, mens de beklæder hvervenerne, kan vælges til de styrende organer. De kan blot ikke indtræde, før deres embedsperiode er udløbet.

Til § 20.

I modsætning til den gældende lovs § 16 indeholder lovforslaget ikke bestemmelser om rammer for organernes størrelse bortset fra budget- og forretningsudvalg.

Efter gældende lovs § 20 er det repræsentanterne for de enkelte valggrupper, der med visse begrænsninger af hensyn til mindretalsbeskyttelse, træffer beslutning om opdeling af de valgberettigede i repræsentationsområder (valgkredse). Det foreslås nu i stk. 2, at det direkte i statuten bestemmes, hvor mange mandater inden for lærergruppen der skal besættes af de enkelte fakultets- og eventuelt fagrådsområder. Hermed vil man kunne sikre en afbalanceret indflydelse for de forskellige fagområder. Lærergruppens repræsentanter vil dog efter forslaget § 87 kunne træffe beslutning om yderligere opdeling.

Også for de tekniske og administrative medarbejdere åbnes der i stk. 3 mulighed for, at der i statuten kan fastsættes repræsentationsområder. For denne gruppe er der dog ingen binding til fakultets- eller fagrådsområder, idet det muligvis her kan være hensigtsmæssigt at opdele efter andre kriterier, f. eks. efter arbejdsområder (kontorpersonale, laboratoriepersonale osv.) For studenternes vedkommende indeholder forslaget derimod ingen tilsvarende bestemmelse om statutfastsat repræsentationsområdeopdeling. Skal opdeling ske for denne gruppe, må beslutning herom tages i overensstemmelse med forslaget § 87 med de deri indeholdte mindretalsbeskyttelsesregler. Ikke mindst de gældende bestemmelser om tilskud til de studerende, der betinger tilskuddet af repræsentation i konsistorium, som foresås opretholdt i § 93, stk. 2 taler mod statutfastsat opdeling.

Til § 21.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 16, men det foreslås overladt til fastsættelse i statuten, hvem der ud over administrationens chef eventuelt skal deltage i møderne uden stemmeret.

Til § 22.

Stemmeberettigede til konsistorium og fakultet og fagråd er efter gældende lovs § 17 heltidsbeskæftigede medarbejdere og lærere, der er ansat inden for vedkommende område. Der er ikke med den ændrede formulering tilsigtet nogen realitetsændring. Bestemmelsens sidste punktum har sammenhæng med lovforslagets § 20, stk. 2.

Til § 24.

Da forskningsudvalg ikke har besluttende kompetence, kan der vælges medlemmer uden for det vælgende organs – her konsistoriums – medlemskreds, jfr. forslagens § 83. Man har dog ment, at medlemmerne i disse udvalg bør opfylde betingelserne for at være medlem af det vælgende organ. Der vil således kunne vælges et medlem af de statslige forskningsråd til konsistoriums forskningsudvalg, forudsat at vedkommende opfylder betingelserne for at blive valgt til konsistorium. Det er en selvfølge, at forskningsudvalget kan rådføre sig med udenforstående og lade disse deltage i møderne.

Til §§ 25 og 26.

De fleste højere uddannelsesinstitutioner er store virksomheder. Københavns universitet, Århus universitet og Danmarks tekniske højskole har ifølge finansloven for 1976–77 årlige driftsbudgetter på henholdsvis ca. 600 mill. kr., ca. 300 mill. kr. og ca. 200 mill. kr. og henholdsvis ca. 3.000, 1.400 og 1.100 heltidsansatte, hvortil kommer et stort antal deltidsansatte.

Tre andre institutioner har budgetteret på godt 100 mill. kr. årligt, og fem ligger over eller omkring 50 mill. kr. om året. Kun tre institutioner har mindre budgetter.

Under disse omstændigheder er det væsentligt, at institutionernes drift bliver effektiv, og at den daglige ledelse samles hos et ret lille antal personer, der virkelig kan hellige sig ledelsen og skaffe sig det nødvendige overblik.

Den fordeling af beføjelserne mellem rektorat, konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg, som nu foreslås, er udtryk for disse bestræbelser. Hovedtrækkene er følgende: Rektor er daglig leder, og han har den kompetence, der ikke er henlagt til andre (residualkompetencen). Budget- og

forretningsudvalget er institutionernes øverste finansielle instans. Konsistorium er det sted, hvor de store sager forhandles: institutionens egen organisatoriske struktur og langsigtede planer og de mange almene uddannelsesspørgsmål, der rejses af folketinget, centraladministrationen og den almene debat.

Denne kompetencefordeling kan ikke ændres ved statuten.

Ligeså vigtig som den handlekraftige ledelse er imidlertid naturligvis en rimelig høj grad af kommunikation. Det forudsættes derfor, at rektor drøfter alle grundlæggende og retningsgivende spørgsmål med konsistorium og den daglige ledelse med budget- og forretningsudvalget.

Det forudsættes i øvrigt, at konsistorium i vidt omfang delegerer løbende sager, der er henlagt til dets afgørelse ved andre regler end denne lov, til rektor eller budget- og forretningsudvalget. Typiske eksempler på sådanne sager er fundatsbestemmelser om, at konsistorium udpeger bestyrelsen for legater eller ligefrem uddeler legatportioner.

Til § 27.

Forskningsudvalget foreslås ikke tillagt selvstændig budgetkompetence. Det forudses imidlertid, at udvalget inddrages i tildelingen af ressourcer på to måder: som rådgivende ved ressourcefordelingen i almindelighed og derved, at budget- og forretningsudvalget afsætter ressourcer, der med dettes samtykke kan uddeles af forskningsudvalget til institutter eller individuelle forskere efter en forskningsmæssig bedømmelse.

Til § 28.

Efter den gældende lovs § 11 skal der for hvert hovedområde findes et råd (fakultetsråd). Efter lovforslaget kan fakultetsrådenes områder frit fastsættes i statuten, og der er således ingen hindring for, at et fakultetsråd kan dække et større eller mindre område end hidtil.

Til § 29.

De fleste deltidslærere har deres hovedstilling uden for vedkommende institution, og de er tillige meget ulige fordelt mellem de forskellige områder inden for institutionerne. Lovforslaget tillægger derfor ikke deltidslærerne repræsentation på institutionsniveau.

På fakultets- eller fagrådsniveau bør deltidslærerne derimod, jfr. stk. 2, være repræsenteret, når en væsentlig del af undervisningen varetages af dem. Spørgsmålet om deres repræsentation bør derfor afgøres ved statuten efter en konkret bedømmelse af deres vægt.

Da de beføjelser, fakultets- eller fagråd udøver, kun i begrænset omfang angår deltidslærerne, foreslås deres repræsentation, hvis statuten tillægger dem nogen, fastsat til 2. Disse holdes uden for forholdstallene for grupperne.

Til § 30.

Ligesom for konsistorium foreslås det, at formand og næstformand for fakultetsråd og fagråd er overtallige i forhold til fordelingen 2:1:1 (eller 4:2:1). Da rektor og prorektor vælges ved et andet valg end valget til konsistorium, opstår der ingen problemer ved at tilvejebringe de 2 overtallige personer. Dette er imidlertid et problem i fakultets- og fagråd. Der kan være tale om 2 muligheder. Man kan lade et fakultets- eller fagråd sammensat i forholdet 2:1:1 (4:2:1) vælge formand og næstformand og derefter lade de valgte supplementanter indtræde. Eller man kan lade lærergruppen vælge et antal, der svarer til gruppens forholdstal +2, og således lade valget af formand og næstformand foregå i en forsamling med samme sammensætning, som den får, når formandskabet er valgt.

I forslaget er det sidste alternativ foretrukket, idet det vanskeligt kan begrundes, hvorfor rådet netop ved valg af formandskab skal have en anden sammensætning end ellers. Desuden indebærer alternativ 1 en risiko for, at valget af formand og næstformand vil blive påvirket af, hvem der er disse supplementanter.

Til § 32.

Formand og næstformand for fakultetsråd benævnes i forslaget dekan og prodekan.

Valgperioden har ikke hidtil været fastsat i loven, men har skullet angives i statuten, jfr. gældende lovs § 22. For at styrke effektiviteten i styrelsen foreslås en 3 års periode lovfæstet.

Mens loven hidtil har krævet, at dekanen skulle tilhøre gruppen af heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere, jfr. § 22, har prodekanen slet ikke været omtalt i loven, og man har derfor antaget, at alle kunne vælges hertil. Det foreslås nu, at begge skal tilhøre gruppen professorer og heltidsansatte lektorer.

I § 12 er det foreslået, at rektor og prorektor vælges under ét, altså som et par. Det hænger sammen med, at begge har så store administrative byrder, at de nødvendigvis må kunne samarbejde om en fælles linje. Samme forhold gør sig ikke gældende for så vidt angår valgte formænd og næstformænd i de andre styrende organer; her vil normalt kun formanden have store administrative byrder. Det foreslås derfor at følge den sædvanlige

regel, at formand og næstformand vælges hver for sig ved sædvanligt flertalsvalg, jvf. § 82.

Til § 35.

Studieordningsudvalg er ikke stående udvalg. Sådanne udvalg forudsættes nedsat ved mere indgribende ændringer i studieordningen. Der vil dog ikke være noget i vejen for, at et fakultetsråd bestemmer, at et studieordningsudvalg skal bestå i en periode efter ikrafttrædelsen af nye bestemmelser for at følge en nyordning.

Ved nedsættelse af sådanne udvalg vil man bl. a. opnå, at samme personer kan deltage i sagernes undertiden langvarige behandlingsfaser i modsætning til nu, hvor medlemmerne af studienævn ofte udskiftes i løbet af en sags behandling.

Den halvdel af udvalgets medlemmer, der vælges af fakultetsråd, må, hvis der ikke opnås enighed om en anden løsning, vælges efter § 83, stk. 2, jfr. § 84. De af studienævnene udpegede repræsentanter vælges efter § 74, stk. 4, jfr. § 84.

Til § 36.

Efter den gældende lov § 25, stk. 3, skal også valg til disse udvalg foretages som forholdstalsvalg. Bestemmelsen har voldt vanskeligheder, der løses ved den foreslåede regel.

Til § 37.

Forslaget til § 37 indeholder en detaljeret beskrivelse af fakultetsrådets vigtigste beføjelser. Nr. 1-3, 4, 6 og 9 er nye. Nr. 5 og 7 er gengivelse af den gældende lovs tekst, og nr. 8 har også under den nuværende styrelseslov faktisk hørt under fakultetsrådene.

Til nr. 1-3.

For at de højere uddannelsesinstitutioner kan realisere det ene af institutionernes to formål: at »give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau samt afholde eksaminer og prøver«, jfr. forslagets § 2, stk. 1, kræves et meget stort antal beslutninger. De varierer meget stærkt i graden af konkreterisering, og de har højest forskellige genstande.

En langtfra udtømmende illustration vil vise beslutningernes brogethed:

Der må træffes bestemmelse om, hvor lang tid en uddannelse normalt bør tage, hvilke fag en uddannelse skal indeholde, i hvilke kombinationer, på hvilke niveauer og i hvilket omfang. Men når sådanne grundtræk er fastlagt, må der også træffes bestemmelse om rækkefølge, pensum, antal timer, tidspunkter for timerne, hvad der skal gennemgås,

men også, om semesteret skal omfatte januar og juni.

Der må træffes bestemmelse om grundlæggende pædagogiske spørgsmål såsom praktik i studietiden, disciplin – eller problemorienteret undervisning, vægten af øvelser og anden form for anvendelse af det lærte i forhold til indlæringen, seminarer og anden to-vejskommunikations vægt i forhold til forelæsninger og overhøringer, om programmeret undervisning og sproglaboratorier, om brugen af store skriftlige rapporter i forhold til spot-prøver, praktiske skriftlige opgaver, essays osv. Men det skal også bestemmes, om audiovisuelle midler skal anvendes i netop denne time og til hvad, og hvem der skal indlede seminaret.

Der må træffes beslutninger om, hvorvidt der skal være eksaminer, ekstern evaluering, hvor mange, i hvilke fag, om censorer bør medvirke, om karaktergivning og karakterernes vægt, om de sædvanlige eksaminer kan »afløses« ved afhandlinger eller lignende. Ligeledes skal der træffes bestemmelse om, hvilke skriftlige eksamensopgaver der bør stilles, hvem der skal eksaminere ved mundtlig eksamen, i hvad, hvornår eksaminerne bør afholdes, hvilke hjælpemidler man må tage med, om 6 timer i træk er af foretrække for 2×3 timer.

Efter den gældende styrelseslov træffes sådanne beslutninger enten af ministeriet, af vedkommende studienævn eller af lærerne.

Det er en selvfølge, at ministerielle regler er bindende både for studienævn og lærere. Den grad af binding, som de ministerielt fastsatte regler indeholder, er imidlertid meget forskellig.

I nogle tilfælde indeholder de ministerielle bekendtgørelser en lang række detaljer, i andre giver de kun en overordnet ramme, og i disse tilfælde indeholder bekendtgørelsen undertiden en forskrift om, at visse uddybende regler skal godkendes af ministeriet. I andre tilfælde angiver bekendtgørelsen om en uddannelse en række punkter, som institutionen skal medtage i sine uddybende regler, sådan at det sikres, at der findes generelle bestemmelser herom.

Der er en udbredt fornemmelse af, at de ministerielle regler er blevet mere detaljerede i de senere år. Det kan der være mange grunde til. Men en af dem er nok den indflydelse på studierne, som studienævnene har fået. Alle er enige om, at studenternes valgte repræsentanter bør have en væsentlig indflydelse på deres studium, og i mange fag har den nuværende ordning i praksis fungeret. Men der kan rettes i hvert fald to indvendinger mod den nuværende ordning.

Studienævnene er allerede på grund af deres

korte funktionstid uegnede til at drøfte mere omfattende reformer. De valgte studenter vil have forladt studienævnene, længe før de planer, der drøftes, nærmer sig virkeliggørelse.

Det er næppe hensigtsmæssigt, at studienævn domineret af studenter og undervisningsassistenter skal kunne ændre det reelle indhold af bestemte fagområder – og dermed den undervisning, der kan gives i gymnasiet.

Lovforslaget går ud fra den bestående tilstand. Ministeriet fastlægger de overordnede og mest generelle bestemmelser. Ministeriet hindres ikke ved forslaget i at udstede meget detaljerede regler, men forslaget må ses som et forsøg på at bevare mest muligt selvstyre for institutionerne på dette område. De ministerielle regler bør dels ikke være for specifikke, dels udarbejdes på grundlag af institutionernes forslag eller udtalelse.

Inden for rammerne af de ministerielle regler skal fakultetsrådet efter forslaget udarbejde uddybende og supplerende regler.

Herved kan fakultetsrådet på sin side fastlægge uddannelsens enkeltheder i det omfang, det finder ønskeligt, med bindende virkning for alle berørte, herunder studienævn og lærere.

Reglerne fastsættes »til en samlet studieordning«. – Efter den gældende styrelseslovs § 14 er »studieordning« betegnelsen for det sæt bindende bestemmelser, der fastsættes af institutionen selv inden for bekendtgørelsens rammer. Det er naturligvis stadig meningen, at sådanne bestemmelser skal fastsættes som et sammenhængende regelsæt, men man har fundet det rigtigst ikke at knytte ordet »studieordning« generelt til dette og vil i stedet tage konsekvensen af, at begrebet studieordningen efter den almindelige sprogbrug på institutionerne bruges om det samlede kompleks af bindende bestemmelser om en uddannelse.

Inden for de rammer, som de ministerielle regler og fakultetsrådets udfyldende og supplerende bestemmelser sætter, træffes de nødvendige beslutninger om studierne af studienævnet.

Ligesom lovforslaget ikke lægger noget fast skel mellem ministeriets og fakultetsrådets kompetence – og ikke kan gøre det – således lægges der ingen fast grænse mellem fakultetsrådets og studienævnets beføjelser. To betragtninger vil blive afgørende i praksis: jo mere grundlæggende og generelt et studieproblem er, jo snarere vil det blive afgjort på et højt niveau – ministerium eller fakultetsråd, jo mere kvalificeret de lavere organer – fakultetsråd og studienævn – træffer deres beslutninger, jo mindre vil de overordnede – ministerium og fakultetsråd – gribe ind,

Bestemmelsen i nr. 3 må ses på baggrund af den ovenfor skitserede ordning med regler, der bliver mindre grundlæggende og generelle, jo længere man fjerner sig fra ministerieniveau. Ligesom ministeriet naturligvis kan skride ind, hvis institutionerne ikke overholder de ministerielle regler, kan fakultetsrådet skride ind, hvis de regler, det har fastsat, ikke respekteres.

Til nr. 4.

Bestemmelsen i nr. 4 tager højde for postgradual undervisning samt for eventuel indførelse af den »enkeltkursusvirksomhed«, som er foreslået af sektorrådet for de videregående uddannelser, og for undervisningstilbud til studerende ved andre uddannelsesinstitutioner. Bestemmelsen får ingen selvstændig betydning, så længe sådanne ordninger alene består i, at undervisningen i de samlede uddannelsesforløb står åben for enkeltkursusstuderende, henholdsvis studerende ved andre institutioner.

Til nr. 5.

Spørgsmålet om afskedigelse har voldt problemer i praksis. Meningen med bestemmelsen er, at den myndighed, der har afskedigelseskompetencen – kongen, ministeren, rektor, eller hvem gældende ret ellers måtte udpege – skal indhente en udtalelse fra fakultetsrådet i de tilfælde hvor bedømmelsen af faglige kvalifikationer indgår i det grundlag, på hvilket afgørelse om afskedigelse træffes.

Til nr. 6.

I almindelighed vil institutbestyrelsen være den bedst egnede ansættelsesmyndighed for undervisningsassistenter og hjælpelærere og for udpegelse af ansvarlige lærere, jfr. forslaget § 61, stk. 2, nr. 4 og 5. Undtagelsesvis vil institutopbygningen være således, at institutbestyrelsen vil være mindre egnet. I så fald kan statuten henlægge beføjelserne til fakultetsrådet.

Til § 39.

Der henvises til bemærkningerne til § 61.

Til §§ 43–51 (kap. 6 II).

Som nævnt i de almindelige bemærkninger tager forslaget §§ 43–51 sigte på den situation, at det ved statuten bestemmes, at der inden for et fakultetsråds område skal findes både fakultetsråd og fagråd. Hvis dette besluttes, følger styrelsens tilrettelæggelse af lovtæksten.

Lovforslaget går ud på, at de beføjelser, der efter kapitel 6 I, tilkommer fakultetsrådet og det-

tes budget- og forretningsudvalg, overgår til fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg undtagen beslutninger, der angår hele fakultetsrådets område eller flere fagråd og fordeling af ressourcer mellem fagrådene.

Til § 52.

Forslagets § 52 tager sigte på tilfælde, hvor det i statuten bestemmes, at der på en institution ikke skal oprettes fakultetsråd.

I så fald skal det tillige i statuten bestemmes, hvordan der skal forholdes med de beføjelser, som fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg ellers udøver. Det kan bestemmes, at alle beføjelser går til konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg. Men det kan også bestemmes, at der oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg, og beføjelserne skal da ved statuten fordeles mellem konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg og fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg.

Loven indeholder ikke præcise forskrifter om denne fordeling, men nøjes med at gøre de udførlige regler i kap. 6 II til forbillede. Det må være en selvfølge, at budgetsager og fordeling af ressourcer under alle omstændigheder henlægges til et budget- og forretningsudvalg. Udgangspunktet vil ligeledes være, at de fagligt betonedede beføjelser, der er nævnt i § 37, henlægges til fagrådene. Men da forudsætningen for, at § 52 overhovedet kan finde anvendelse, er, at det drejer sig om en institution, der kun omfatter ét større fagområde, kan det være naturligt at bevare den to-instansbehandling af visse faglige spørgsmål i fagråd og konsistorium eller dets budget- og forretningsudvalg, der i dag praktiseres på visse institutioner. At reglerne i kap. 6 II gøres til forbillede medfører heller ikke på andre punkter krav om ubetinget at følge kap. 6 II's ordning. Det kan således tænkes at være mest hensigtsmæssigt kun at have forskningsudvalg på konsistorieniveau. Men hvis forskningsudvalg ned sættes på fagrådsplan, må lovens regler om deres sammensætning respekteres.

Til § 53.

Det er heri forudsat, at alle lærere, også de deltidssatte, tilknyttes et institut.

Til § 54.

Det forudsættes, at institutionerne under udarbejdelse af forslag til statut er opmærksomme på, at en effektiv styrelse sætter ret store institutter. Hvor de faglige forhold tillader det, bør eksisterende små institutter derfor sammenlægges.

Efter den gældende styrelseslov § 9, stk. 3, 1.

pkt., som ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976, kan undervisningsministeren ud fra landsplanmæssige grunde oprette og nedlægge institutter efter indstilling fra konsistorium. Da forslaget går ud på, at institutter skal anføres i statutten, og denne fastsættes af ministeren, kan den gældende bestemmelse undværes.

Hvis et institut hører under flere fakultets- eller fagråd, må det i statutten afklares, hvorledes kompetencen fordeles mellem de enkelte råd i relation til instituttet.

Til § 55.

Ved at lade studienævnene udpege studerende og deltidslærere til institutrådet indskrænker man antallet af valgbehandlinger. Kravet om, at studerende i institutrådet skal være studerende, der har arbejdsplads ved instituttet, understreger institutrådets karakter af arbejdspladsorgan. Findes sådanne studerende ikke i tilstrækkeligt omfang, udpeges andre studerende.

Til § 57.

I dette tilfælde består bestyrelsen kun af 4 medlemmer.

Til § 58.

Er der ikke valgt en professor eller heltidsansat lektor til institutbestyrelsen, gælder reglen i lovforslagets § 89.

Til § 59.

De foreslåede bestemmelser er det mest markante udtryk for lovforslagets bestræbelser for at styrke fagkundskaben, dér, hvor den er af særlig betydning: ved stillingsopslag og nedsættelse af faglige bedømmelsesudvalg, ved styring af instituttets forskning, ved udpegelse af ansvarlige lærere og ved studieordningerne. Styrkelsen er tilmed sket på en sådan måde, at styrelsens almindelige principper er bevaret. Afgørelserne træffes således i de sædvanlige styrende organer, hvor alle grupper er med, men man sikrer, at de mest sagkyndiges udtalelser foreligger, førend afgørelse træffes.

Til § 61.

Lovforslaget har overalt søgt at beskrive organernes beføjelser ret udførligt. Dette gælder særlig for institutbestyrelsen, der delvis er en nydannelse.

Til stk. 2, nr. 2 og 3.

Forslaget til bestemmelsen i stk. 2, nr. 3, der må betragtes dels som en særlig anvendelse af og dels som en begrænsning i beføjelsen til at fordele ar-

bejdsopgaverne, jfr. nr. 2, har været behandlet i Planlægningsrådet for forskningen og i udvalget vedrørende forskningsstyring foruden i udvalget om revision af styrelsesloven.

Baggrunden for forslaget er denne:

Forud for loven om universiteternes styrelse (nr. 271 af 4. juni 1970) havde institutbestyreren – som regel vedkommende professor – i princippet chefbeføjelser over for de ansatte, naturligvis inden for almindelige ansættelsesregler og de enkeltes stillingsbeskrivelser. Over for instituttets forskere var beføjelserne imidlertid yderligere begrænsede, men begrænsningerne var uklare. Der var dog væsentlige styringsbeføjelser tilbage. Således havde bestyreren pligt til at føre tilsyn med omfang og kvalitet af den forskning, der blev foretaget på instituttet, han afgjorde eventuelle tvister om brug af instituttets ressourcer, og han kunne sammensætte forsker-teams og udpege en leder for hver af disse.

Denne retstilstand ændrede styrelseslovene. Hele ledelsesbeføjelsen over for instituttets ansatte, herunder styringen af forskningen på instituttet, ligger nu hos institutrådet. Til gengæld blev der indført den bestemmelse, der nu findes i gældende lovs § 13, stk. 2, 2. pkt.: »Institutrådet kan ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave«. Denne bestemmelse må formodes at bygge på to betragtninger.

For det første hindres institutrådet, der i hvert fald ikke har sagkundskab til at styre forskningen ud fra kvalitative betragtninger, i at blande sig i forskningen på anden måde end ved rådighed over instituttets ressourcer.

For det andet er her tale om en lignende fastslåen af princippet om forskningens frihed som i den gældende lovs § 2, stk. 2, se bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 3 og 4.

Hvis lovforslagets § 61 og § 63 gennemføres, bortfalder den førstnævnte begrundelse. Styringen af instituttets forskning må ventes at kunne komme til at ligge hos et organ med tilstrækkelig kompetence til at bedømme forskningens kvalitet.

Den anden begrundelse gælder derimod naturligvis stadig. Den enkelte forskers frihed til selv at vælge forskningsopgave – inden for sin stillingsbeskrivelse – er lige så karakteristisk for de højere uddannelsesinstitutioner som dissers frihed fra pålæg fra den centrale statsmagt om, hvilken forskning institutionerne skal tage op. Heri ligger en værdi, som man ikke bør give afkald på. Forslaget, der er i overensstemmelse med de synspunkter, som er fremsat af Planlægningsrådet for forskningen og udvalget vedrørende forskningsstyring, har følgende indhold:

Den enkelte forskers frie valg af forskningsopgaver er udgangspunktet, men denne frihed er begrænset.

Den ansattes ansættelsesbetingelser er en væsentlig, stiltiende begrænsning. Stipendiater er således bundne af det projekt, som de er blevet ansat for at realisere, og af den vejledning, de modtager fra deres vejleder. Forskere ansat til på kortere tid at udføre eller deltage i udførelsen af en begrænset forskningsopgave, evt. finansieret af forskningsrådene, kan naturligvis heller ikke under henvisning til forslaget beslutte sig til at udføre anden forskning. Men også for de sædvanlige stillingskategorier (adjunkt-lektor-professor) sætter stillingsbeskrivelserne grænser for forskningsfriheden. Nævner stillingsbeskrivelsen et bestemt fag, kan vedkommende således ikke under henvisning til lovforslagets regel om den enkelte forskers frihed til at vælge forskningsopgaver vælge at opfylde sine forpligtelser ved at forske i et helt andet fag.

Også selve den foreslåede lovregel sætter grænser. Grundsætningen om den enkelte forskers frihed begrænses således af institutbestyrelsens adgang til at råde over instituttets ressourcer og til at tilrettelægge arbejdet. Den enkeltes frit valgte forskningsopgave må ikke belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt, og vigtige fælles forskningsprojekter må ikke derved forhindres eller hæmmes.

Lovforslaget lægger en yderligere begrænsning, som dog sjældent ventes at få betydning. Hvis en bestemt forskers bistand er nødvendig for en forskningsopgaves gennemførelse, kan bestyrelsen pålægge ham at medvirke i en nærmere angivet periode.

Der kan være grund til at pege på andre begrænsninger i den enkelte forskers frihed til at vælge forskningsopgave.

For det første er det en selvfølge, at institutbestyreren og institutbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med omfanget og kvaliteten også af den forskning, som den enkelte selv har valgt.

For det andet hindrer forslagens § 61, stk. 2, nr. 3, ikke, at institutbestyrelsen organiserer en bestemt forskningsopgave således, at der udpeges en forskningsleder.

Til stk. 2, nr. 4.

I praksis har man allerede under den gældende styrelseslov haft lærere, der var »ansvarlige« for et vist fag i den forstand, at vedkommende var hovedmanden ved undervisningens tilrettelæggelse, ved instruktion af undervisningsassistenter og hjælpelærere, ved udarbejdelsen af eksamensopga-

ver osv. Denne ordning, der i øvrigt ofte følger af stillingsbeskrivelserne, er i mange fag – især, hvor antallet af parallelt løbende hood er stort – en nødvendighed og er også i øvrigt en fordel for fasthed, kontinuitet og kvalitet i undervisningen og for fagenes planlægning og udvikling. Det foreslås derfor i stk. 4, at anvendelsen af ansvarlige lærere fastsættes som et generelt krav.

Efter forslaget vil en ekstern lektor kunne udpeges til ansvarlig lærer uden særlig tilladelse fra fakultets- eller fagråd. Forslaget tillægger de ansvarlige lærere nogle bestemt afgrænsede opgaver ud over dem, der følger af at være undervisningsleder. De skal rådgive ved ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, instruere disse lærere og påse, at de varetager deres opgaver i overensstemmelse med de givne instrukser. Herudover skal de ansvarlige lærere forhandle med studienævnet, inden dette træffer bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse, se § 74, stk. 2. Er der uenighed herom, kan den ansvarlige lærer, der må betragtes som part i sagen, indbringe den for fakultets- eller fagrådet.

Til §§ 64–70 (kap. 8.)

Centralinstitutter er ikke omtalt i den gældende styrelseslov, men de findes faktisk og har vist sig at fungere godt. Man har derfor fundet det hensigtsmæssigt at optage bestemmelser om centralinstitutter i lovforslaget.

Hvis en uddannelsesinstitution ønsker at oprette centralinstitutter, skal det bestemmes i statuten, men når først sådan bestemmelse er truffet, følger hovedreglerne herom af loven.

I hovedtræk består centralinstitutordningen i, at der indskydes et styrelsesled mellem instituttet og fakultetsrådet. Det nye styrelsesled udgøres af et centralinstitutråd, der er valgt af institutrådene i de institutter, der danner centralinstituttet, jfr. forslagens § 65, en centralinstitutbestyrelse valgt af centralinstitutrådet, jfr. § 66 og et forskningsudvalg, jfr. § 67.

Centralinstitutbestyrelsens vigtigste beføjelser er at være medlem mellem fakultetsrådet og institutterne ved resourcefordelingen, jfr. § 68, stk. 1. Men statuten kan udvide centralinstitutbestyrelsens beføjelser ved at lade den overtage alle eller dele af vedkommende institutbestyrelses beføjelser vedrørende udpegning af ansvarlige lærere, ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, indstillinger og studieordninger, opslag af videnskabelige stillinger og sammensætning af fagkyndige udvalg, jfr. § 68, stk. 2. Hvis sådan udvidelse af beføjelserne bestemmes, skal centralinstitutbesty-

relsen naturligvis foretage de høringer af lærerforsamling eller fagligt udvalg, som institutbestyrelsen skulle foretage. Lærerforsamlinger og faglige udvalg forbliver nemlig på institutniveau for at sikre så direkte og fyldig repræsentation for sagkundskaben som muligt.

Endelig kan det i statuten bestemmes, at centralinstitutbestyrelsen træder i fakultetsrådets sted som rekursinstans for institutbestyrelsernes beslutninger, jfr. § 68, stk. 3. Centralinstitutbestyrelsens afgørelser i klagesager kan herefter ikke påklages videre inden for institutionen, men rektor udøver naturligvis legalitetskontrol på sædvanlig måde. De beslutninger, som centralinstitutbestyrelsen træffer i første instans, kan derimod indklages for fakultetsrådet.

Det vil ikke være hensigtsmæssigt at etablere centralinstitutter på områder, hvor der er både fakultets- og fagråd. På områder uden fakultetsråd, men med fagråd, kan det derimod godt være hensigtsmæssigt. I så fald indgår centralinstitutbestyrelsen som et styrelsesled mellem fagråd og institutter.

Til § 71.

Efter gældende styrelseslovs § 14 skal der for hvert hovedområde nedsættes et centralt studienævn, og der kan nedsættes fagstudienævn for hver faggruppe, fag, linier eller dele af fag. Kompetencefordeling mellem de to lag studienævn er ikke klar, men meningen synes at være, at centralstudienævnet skal behandle generelle regler om studieordningen, mens fagstudienævnene skal udfylde og administrere disse. Desuden er centralstudienævnene klageinstans for fagstudienævnene i en række sager.

Som nævnt i Almindelige bemærkninger er afskaffelsen af de centrale studienævn, der i en række tilfælde ikke har fungeret godt, et af lovforslagets hovedtræk. Dette hindrer imidlertid ikke, at der kan være behov for studienævn i flere niveauer. Det kan således være tilfældet, hvor der er stor valgfrihed mellem en række fag, der indgår i en fælles uddannelse som ved Danmarks tekniske højskole og ved cand. mag. og cand. scient.-uddannelserne, eller hvor en uddannelse er delt i en basisuddannelse og overbygningsuddannelser, evt. delt i flere lag. I sådanne situationer kan det være praktisk at have studienævn for både et bredere og et snævrere område. Forholdet mellem de forskellige arter af studienævn er imidlertid ikke over- og underordningsforhold. Bortset fra de tilfælde, hvor et studienævn hører under konsistorium, fastsættes afgrænsningen mellem de enkelte

nævn og fakultets- eller fagråd inden for de af konsistorium fastsatte rammer, og disse afgør ligledes eventuelle konflikter.

Til § 72.

Hidtil er deltidslærerne ved valg af lærerrepræsentanter til studienævn indgået i fælles valggruppe med de heltidsansatte lærere.

De har altså både været stemmeberettigede og valgbare. Dette har i visse tilfælde ført til, at deltidslærerne har haft helt afgørende indflydelse i studienævnene. Det er ikke hensigtsmæssigt. Det foreslås derfor, at der gøres en sondring mellem de tilfælde, hvor en væsentlig del af undervisningen inden for vedkommende studienævns område varetages af deltidsansatte lærere, og andre tilfælde. I den første situation er det rimeligt, at deltidslærerne repræsenteres i studienævnet. De bør derfor udgøre en særlig valggruppe, hvis repræsentation dog aldrig kan overstige de heltidsansatte læreres. I den anden situation tillægges der de deltidsansatte lærere stemmeret, men kun de heltidsansatte lærere er valgbare.

Som situationen er ved de fleste institutioner, er der sjældent tvivl om, hvornår en væsentlig del af undervisningen varetages af deltidslærere. Men naturligvis kan der opstå tvivl, og det foreslås derfor, at konsistorium skal afgøre, om en væsentlig del af undervisningen inden for et studienævns område varetages af deltidslærere, således at disse skal udgøre en selvstændig valggruppe. Konsistorium skal tillige afgøre, hvor stor en brøkdel, indtil 2/5, af den samlede lærergruppe i studienævnet deltidslærerne skal udgøre.

Til § 74.

Det er efter forslaget institutterne, der modtager bevillingerne fra fakultets- og fagrådenes budget- og forretningsudvalg, og det er også institutterne, der skal være ansvarlige for, at den fornødne undervisning leveres, herunder at det nødvendige antal undervisningsassistenter og hjælpelærere ansættes. Der vil således ikke som hidtil kunne ydes bevillinger til undervisningen direkte til studienævn uden om institutterne, men der vil naturligvis i praksis kunne etableres et nært samarbejde herom mellem institutter og studienævn, bl. a. derved, at studienævnenes ønsker om undervisning bliver et af de væsentligste grundlag for institutternes budgettering.

Når der i stk. 2 tales om, at studienævnet træffer beslutning om *retningslinier* for undervisningens tilrettelæggelse m. v., hænger det sammen med, at selve det udførende arbejde med f. eks. timeplaner,

F. t. I. vedr. højere uddannelsesinstitutioner.

eksamensplaner, lokalefremskaffelse m. v. naturligvis må laves af rektors administration, eventuelt af institutternes.

Til § 75.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 21.

Til § 76.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 22, stk. 3, og § 23.

Til § 77.

Bestemmelsen modsvarer gældende lovs § 24, men det foreslås af praktiske grunde, at der tillægges formanden ret til at bestemme, at mindre væsentlige sager kan afgøres skriftligt, dog med den begrænsning, at 2 medlemmer kan kræve sagen behandlet i et møde.

Til § 78.

De tilsvarende regler findes i den gældende lovs § 25. Der er dog foreslået visse ændringer. For det første er det foreslået, at formandens stemme er afgørende, hvis stemmerne står lige, således at der, hvis det fornødne antal medlemmer er til stede, altid kan træffes beslutning. Dette gælder dog ikke for de paritetisk sammensatte studienævn, da en sådan bestemmelse vil forrykke balancen mellem grupperne. For det andet er bestemmelsen i den gældende lovs § 25, stk. 3, der har givet anledning til en række praktiske problemer, ikke medtaget i § 78, idet den er erstattet af bestemmelser i §§ 36, 83 og 84.

Til § 79.

Modsvarende gældende lovs § 26, men bestemmelsen heri om, at beslutningsreferat skal forelægges til godkendelse i næste møde, er ikke medtaget, da fremgangsmåden mest hensigtsmæssigt kan fastlægges ved forretningsordenen eller ved organets egen beslutning.

Til § 80.

Den foreslåede formulering af habilitetsreglen tilsigter ikke en realitetsændring, men en klargøring. Den nugældende bestemmelse i § 29 har givet anledning til tvivl om, hvorvidt organets beslutning var endelig eller kunne omgøres af rektor.

Til § 81.

Modsvarende gældende lovs § 28, dog er den eksempelvis opregning af grunde til midlertidigt fravær ikke medtaget. Ligeledes er bestemmelsen i sidste punktum om, at organet selv træffer beslutning om, hvorvidt betingelserne for suppleanters indtræden er til stede, ikke medtaget, da det kan give anledning til en uberettiget tvivl om rektors

kompetence til at tage stilling også til sådanne spørgsmål.

Til § 82.

Dette er en ny bestemmelse. I modsætning til valg af rektor og prorektor sker organernes valg af formand og næstformand i to adskilte valg.

Til § 83.

Reglerne erstatter delvis bestemmelser om nedsættelse af udvalg m. v. i gældende lovs §§ 9, 11 og 25. Efter forslaget's stk. 1 vil der i de tilfælde, hvor organerne nedsætter udvalg med besluttende kompetence, blive tilsikret grupperne, at de får samme forholdsmæssige repræsentation heri som i hovedorganet. Er der deltidslærere i dette, må disse dog vælge sammen med de øvrige lærere. Heri ligger, at antallet af lærervalgte ikke forøges, fordi der er deltidslærere i organet. Til sådanne udvalg skal medlemmerne vælges blandt gruppernes egne medlemmer i organet.

Ved nedsættelse af udvalg, der ikke tillægges besluttende kompetence, kan det nedsættende organ, hvis der opnås enighed herom og der ikke ved loven eller i henhold til denne er bestemt andet som f. eks. ved forskningsudvalg, jfr. §§ 24, 34, studieordningsudvalg, jfr. § 35, og fagkyndige bedømmelsesudvalg, jfr. § 36, frit bestemme sammensætningen. Opnås der ikke sådan enighed, skal de enkelte grupper vælge deres repræsentanter, men de kan vælge andre end organets medlemmer.

Til § 84.

Bestemmelsen er ny og skal ses i sammenhæng med, at reglen i den gældende lovs § 25, stk. 3, ikke er medtaget, jfr. bemærkningerne til §§ 78 og 83. Den sikrer, at et mindretal inden for en gruppe kan få indflydelse ved gruppens valg af repræsentanter.

Til § 85.

Bestemmelsen er ny, men det er i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 577 af 9. november 1973 om regler for valg til de styrende organer ved de højere uddannelsesinstitutioner (valgbekendtgørelsen) fastsat, at rektor drager omsorg for nedsættelse af valgudvalg, der forestår valgene. Konsistorium træffer beslutning om valgudvalgs sammensætning og om, hvilke valgudvalg der skal være. Det foreslås, at valgudvalg lovfæstes som begreb. De nærmere regler kan fastsættes i statuttens eller valgbekendtgørelsen.

Til §§ 86 og 87.

Der tilsigtes hermed en forenkling af valgproceduren. Valgregler findes i den gældende lovs § 20,

således som denne blev ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976. Herefter afholdes der altid forholdstalsvalg til konsistorium, og der skal ligeledes holdes forholdstalsudvalg til de øvrige organer, hvis blot en af valggruppens repræsentanter i organet eller et nærmere fastsat antal valgberettigede kræver det.

Med hensyn til opdeling i repræsentationsområder er der efter gældende lov mulighed herfor, men hvis der ikke er enighed blandt valggruppens repræsentanter i organet eller det kræves af en nærmere fastsat gruppe valgberettigede, skal repræsentationsområderne være på 3 mandater eller antal delelige med 3 eller holdes uden opdeling. Baggrunden for disse regler var et ønske om at styrke mindretalsbeskyttelsen.

Ved folketingets behandling af den nævnte lov af 10. juni 1976 blev der givet tilsagn om, at undervisningsministeriet ville foretage et udredningsarbejde med henblik på en vurdering og eventuel ændring af valgreglerne.

Som grundlag herfor har undervisningsministeriet bedt institutionerne udtale sig om deres vurdering af valgreglerne, bilagt eventuelle mindretalsudtalelser. Det fremgår af de modtagne svar, at flertalsvalg efterhånden kun anvendes i meget begrænset omfang, og at der er overvejende stemning for kun at operere med én valg måde, nemlig forholdstalsvalg. Da dette vil forenkles valgproceduren, foreslås loven ændret på dette punkt.

Et mindretals mulighed for opnåelse af repræsentation vil være større, jo flere mandater der skal besættes. Når man i den gældende lov alligevel har bibeholdt visse regler om repræsentationsområdeopdeling, også hvor mindretalsbeskyttelsen blev påberåbt, skyldes det især, at det kan være hensigtsmæssigt, at forskellige faglige områder kan sikres en repræsentation. I lovforslaget har man tilgodeset dette ved bestemmelsen om, at en opdeling for lærergruppernes vedkommende skal eller kan fastsættes i statuten, for så vidt angår konsistorium og fakultets- og fagråd, og kan fastsættes for det tekniske og administrative personale. Da hensynet til de forskellige synspunkters repræsentation hermed må være tilgodeset i fornødent omfang, vil der også på dette punkt kunne foretages en forenkling af valgsystemet. Forslaget går herefter ud på, at der af valggrupperne kan træffes beslutning om opdeling inden for de i statuten fastsatte grænser, men fremsættes der krav om mindretalsbeskyttelse, sker valget uden yderligere opdeling end den statutfastsatte. Der henvises i øvrigt til bemærkninger til § 20. Bestemmelserne i den gældende lovs § 20, stk. 3 har været forstået

således, at beslutning om repræsentationsområdeopdeling for studienævn blev truffet af valggrupperne i fakultets- eller fagrådet. Dette foreslås ændret til, at det er grupperne i de enkelte organer, der selv træffer beslutning herom.

Bestemmelser om opgørelse af valgene er fastsat i valgbekendtgørelsen. Man anvender den St. Lagü'ske opgørelsesmetode. Ministeriets undersøgelse af valgproblemerne har vist, at det efter den ændring af valgreglerne, der skete ved styrelsesloven af 1976, sandsynligvis vil være hensigtsmæssigt at gå over til den d'Hondt'ske valgopgørelsesmetode, og en ændring af bekendtgørelsen må derfor overvejes.

Reglen i den gældende lovs § 20, stk. 4, der indeholder forskellige procedurebestemmelser, er ikke medtaget i forslaget, da sådanne bestemmelser mest hensigtsmæssigt fastsættes i en valgbekendtgørelse.

Til § 88.

Bestemmelsen er ny. Det betragtes som en pligt for de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere og for det tekniske og administrative personale at indtræde i de styrende organer, men ikke at lade sig opstille til valg hertil. Derfor vil det være praktisk, at det i loven fastsættes, hvorledes der skal forholdes, hvis der ikke er opstillet tilstrækkelig mange.

Bestemmelsen om, at rektor kan beslutte, at der ikke skal holdes suppleringsvalg, sigter især på den situation at vakansen optræder kort tid, før ordinært valg skal finde sted.

Til § 89.

Der tænkes hermed på den situation, som formentlig dog næppe vil forekomme i praksis, at betingelsen om, at dekan, institutbestyrer m. v. skal tilhøre gruppen professorer, heltidsansatte lektorer, ikke kan opfyldes.

Til § 90.

Herefter vil repræsentanter for de heltidsansatte lærere og for de tekniske og administrative medarbejdere i alle styrende organer samt i forskningsudvalg blive valgt for 3 år ad gangen. Herved opnås en gavnlig kontinuitet i arbejdet samt, for studienævnets vedkommende, en indskrænkning i antallet af valghandlinger.

Til § 91.

Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at studerende, der kun er tilknyttet en institution som deltagere i eventuelle enkeltkurser, ikke vil være stemmebe-

rettigede og valgbare. Kravet om, at de studerende for at være valgbare skal have været indskrevet i et år, er nyt. Herved vil man tilstræbe, at kun studerende, der har et vist kendskab til institutionens forhold, kan vælges til de styrende organer.

Bestemmelsen i stk. 2 er også ny, men svarer til valg bekendtgørelsens regler. Herefter kan en studerende, der undtagelsesvis måtte være ansat som deltidslærer, ikke indgå i valggruppe med deltidslærerne.

Også bestemmelsen i stk. 3 om, at ministeren kan fastsætte mindstekrav for tilknytning til institutionerne for deltidslærere og tekniske og administrative medarbejdere, er ny som lovbestemmelse, men reglen herom har været fastsat i valg bekendtgørelsen. Det må anses for hensigtsmæssigt, at der i loven gives ministeren en klar bemyndigelse her til.

Baggrunden for bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 4 er denne: de fleste af de ansatte ved de højere uddannelsesinstitutioner, som ikke allerede er omtalt i stk. 2 og 3, lader sig uden vanskelighed henhøre til de kategorier, som lovforslaget – ligesom den gældende lov – arbejder med: professorer, heltidsansatte lektorer, heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere m. v. Men det gælder ikke undtagelsesfrit. Med hjemmel i stk. 4 kan ministeren – f. eks. i valg bekendtgørelsen eller i statutter – træffe afgørelse om de tvivlsomme kategorier.

De problemer, der kan opstå, illustreres ved følgende ikke udtømmende liste:

1. *Professorer.* Gruppen omfatter også kliniske professorer, som ikke er heltidsansatte. Afhængig af de enkelte institutioners særlige forhold kan det være naturligt at henregne andre til denne kategori.

2. *Heltidsansatte lektorer.* Denne gruppe har ved fortolkning af den gældende lovs § 15 i relation til rektorvalg være forstået således, at det var et mindstekrav, at de pågældende var varigt ansatte og altså f. eks. ikke var ansat som vikarer. Det har ligeledes været antaget, at lektorer med eksaminationspligt ved den kliniske undervisning, der ikke er heltidsansatte ved institutionen, som, jfr. nedenfor, i visse henseender indtager en særstilling, ikke var valgbare til rektorvalg. Der er ikke tilset nogen ændring heri.

3. *Heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere.* Gruppen omfatter efter hidtidig fortolkning også kliniske professorer og lektorer med eksaminationspligt ved den kliniske undervisning. Disse har herefter kunnet vælges til fakultetsråd

inden for gruppen af heltidsansatte og hermed blive dekaner. Som følge af det lægevidenskabelige områdes særlige karakter findes det rimeligt inden for dette at bibeholde denne ordning.

Til § 92.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 30.

Til § 93.

Bestemmelsen svarer til den i 1976 vedtagne formulering af § 33. Der tales i stk. 1 om studenterorganisationer og i stk. 2 om studentergrupper. Der kan muligvis opstå tvivl om, hvorvidt en enkelt person, der vælges til konsistorium uden at være tilknyttet en organisation, har ret til tilskud. Under hensyn til, at tilskuddet ydes til varetagelse af de studerendes interesser, må det antages, at det er en forudsætning, at tilskuddet ydes til en organisation, og at ministeren kan fastsætte eventuelt forudne bestemmelser herom.

Til § 94.

Svarer til gældende lovs § 34.

Til § 95.

En ny styrelseslov kan ikke tillempe på de enkelte institutioner, førend hver af disse har fået en statut. På den anden side bør loven, når den først er vedtaget, bringes i anvendelse snarest muligt, og overgangsperioden bør blive så kort som muligt. Da institutionerne allerede efter den gældende lov har statutter og der således ikke er tale om at arbejde på bar bund, går man ud fra, at statutændringerne ved de allerfleste institutioner kan gennemføres ret hurtigt. Ministeren vil derfor kunne fastsætte individuelle frister for de enkelte institutioner, inden for hvilke disses statutforslag skal foreligge.

Ministerens beføjelse efter forslaget til at fastsætte regler om udarbejdelsen af den første statut efter lovens vedtagelse kan ligeledes anvendes til at fastsætte, at institutionernes konsistorier skal nedsætte et udvalg valgt af og blandt de repræsenterede grupper med en sammensætning som den i lovforslaget angivne vedrørende konsistoriums budget- og forretningsudvalg.

Til § 96.

Med hjemmel heri vil ministeren f. eks. kunne bestemme, at organernes, herunder rektoratets, funktionsperiode forlænges, til valg efter de nye regler kan finde sted, således at man undgår administrative og økonomiske ulemper ved afholdelse af valg for en kort periode.